МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра _бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту_____

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

д.е.н., проф. Лоханова Н.О._____

“___”__ ___ _2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності ____071 «Облік і оподаткування»____
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему: «Облік і контроль надходження, зберігання та використання будівельних матеріалів на прикладі ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК»»

(назва теми)

Виконавець:
студентка ЦЗВФН група 6зф1м
Назарова Тетяна Павлівна ____ _____
(прізвище, ім’я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., доцент_____
(науковий ступінь, вчене звання)
Добрунік Тетяна Пилипівна ____ _____
(прізвище, ім’я, по батькові) /підпис/

Одеса 2024

ЗМІСТ

ВСТУП……... 3

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЗА БУДІВЕЛЬНИМИ МАЕТРІАЛАМИ……. 6

1.1. Сутнісні характеристики будівельних матеріалів та їх класифікація для потреб обліку та контролю……... 6

1.2. Теоретичні аспекти обліку будівельних матеріалів як складової виробничих запасів підприємств……. 12

1.3. Управлінські аспекти обліку та контролю будівельних матеріалів 20

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ СТАНУ ТА ВИКОРИСТАННЯ БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК»……... 27

2.1. Характеристика економічної діяльності та організації обліку ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК»……. 27

2.2. Документальне забезпечення здійснення будівельно-монтажних робіт та будівельних матеріалів …… 36

2.3. Облікове забезпечення надходження, зберігання та використання будівельних матеріалів…….. 43

РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ТА ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК»……. 52

3.1. Методичні аспекти контролю за станом та використанням будівельних матеріалів у діяльності ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК»…. 52

3.2. Прогнозування економічного розвитку підприємства …… 59

3.3. Удосконалення облікового забезпечення стану та використання будівельних матеріалів……. 68

ВИСНОВКИ……. 75

Список використаних джерел……... 81

Додатки……

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Для впровадження виробничо-господарської діяльності підприємствами будівельної сфери використовуються виробничі запаси, основною складовою яких виступають будівельні матеріали. З одного боку, наявність будівельних матеріалів забезпечує постійність, безперервність та ритмічність діяльності підприємства, гарантує його стійкість розвитку, а з іншого – будівельні потребують відповідного фінансування та належного зберігання. Будівельні матеріали є однією із найважливіших складових виробничих запасів будівельних підприємств, яким саме належить пріоритетність у складі їх виробничих ресурсів. Також, будівельні матеріали мають значну питому вагу в структурі операційних витрат будівельних організацій. Разом із тим, наявність виробничих запасів обов'язково враховується при визначенні результатів господарської діяльності підприємства та при висвітленні інформації про його фінансовий стан. Все це в свою чергу вимагає повної, об'єктивної, своєчасної та достовірної інформації про наявність, надходження та вибуття будівельних матеріалів, яку може надати раціонально організована система бухгалтерського обліку та контролю. Тому дослідження теоретико-практичних питань облікового забезпечення та контролю за надходженням, зберіганням та використанням будівельних матеріалів є актуальним.

Проблемні питання обліку та контролю використання виробничих запасів розглядалася такими науковцями, як: Гавриличенко, Є. Даценко Г., Кудирко О. Кулик В., Карпенко Ю., Назаренко І.М., Назарова Г., Кононенко Л., Васильєв М. Польова Т., Охрей С. Рагуліна І., Нижня А. Проте, в сучасних умовах невизначеності національної економіки та кризи будівельного виробництва питання обліково-інформаційного забезпечення стану та руху будівельних матеріалів у складі запасів будівельних підприємств для прийняття економічно обгрунтованих рішень і попереджень ризику у виробничо-господарській фінансовій діяльності підприємств залишаються злободенними та потребують подальших досліджень.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи магістерського рівня є дослідження теоретико-прикладних аспектів обліку і контролю будівельних матеріалів з обгартуванням можливості їх оптимізації. Досягнення поставленої мети зумовило вирішення наступних завдань:

- дослідити сутнісні та класифікаційні характеристики будівельних матеріалів;
- здійснити моніторинг нормативних документів, які регулюють облік будівельних матеріалів;
- зазначити проблематику облікового забезпечення стану та використання будівельних матеріалів;
- надати загальну характеристику діяльності та організації обліку на підприємстві;
- охарактеризувати документальне забезпечення з відображення операцій з придбання та використання будівельних матеріалів на підприємстві;
- вивчити практичні основи систематизації в бухгалтерському обліку інформації про рух будівельних матеріалів на підприємстві;
- надати рекомендації щодо вдосконалення облікового процесу взагалі та відображення в системі бухгалтерського обліку будівельних матеріалів;
- визначити теоретичні та практичні аспекти контролю стану та використання будівельних матеріалів;
- провести аналітичне дослідження діяльності ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК»;
- спрогнозувати економічні показники діяльності підприємства з використанням економіко-статистичного моделювання.

Об'єктом дослідження є процес облікового забезпечення та контролю за надходженням, зберіганням та використанням будівельних матеріалів для здійснення виробничо-господарської діяльності ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК».

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти обліку і контролю за надходженням, зберіганням та використанням будівельних матеріалів для здійснення виробничо-господарської діяльності ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК».

Методи дослідження. Задля систематизації досліджуваного теоретичного та практичного матеріалу дослідження, що полягає у вивчені та інтерпретації особливостей обліку та контролю будівельних матеріалів, було використано як загальнонаукові так і специфічні методи дослідження. Так, було використано методи спостереження та збору інформації щодо об'єкта дослідження, індукції та дедукції для характеристики обліку і контролю будівельних матеріалів, порівняння і групування теоретичних аспектів, нормативного регулювання та досліджень окремих науковців, а також їх узагальнення щодо подальшого покращення організації обліку на підприємстві. В роботі був задіяний графічний метод, за допомогою якого представлено результати дослідження у вигляді діаграм, таблиць та схем. З метою прогнозування розвитку підприємства було застосовано економіко-статистичне моделювання з побудовою кореляційно-регресійної моделі.

Інформаційною базою дослідження є публікації науковців у сфері обліку та контролю виробничих запасів (будівельних матеріалів) з акцентуванням на їх використання у процесів виконання будівельно-монтажних робіт. Були розглянуті наукові роботи, які опубліковані у фахових видання, а також монографічні дослідження вітчизняних вчених. При написанні роботи використовувалися нормативно-правові документи, які регламентують облікове забезпечення стану та використання будівельних матеріалів. Для опанування практичних аспектів обліку та контролю будівельних матеріалів використано документи підприємства у частині обліку операцій з будівельними матеріалами, регістри аналітичного та синтетичного обліку, фінансова та податкова звітність будівельної компанії ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК».

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЗА БУДІВЕЛЬНИМИ МАТЕРІАЛАМИ

1.1. Сутнісні характеристики будівельних матеріалів та їх класифікація для потреб обліку та контролю

В умовах воєнного стану в питання підвищення адаптивності підприємств до зовнішнього середовища, покращуючи якість обслуговування клієнтів та підвищення ефективності всіх процесів підприємства стають особливо актуальні. Складність управління підприємницькою діяльністю на сучасному етапі господарської діяльності зумовлено тим, що облікова інформація, яка є ключовою до прийняття управлінських рішень може бути під загрозою не відповідає критеріям повноти, аналітичності якість, ефективності і надійності. Тому г є проблема формування достовірного бухгалтерського обліку підтримка управління будівельними матеріалами як складовими виробничих запасів, які складають значну частину матеріальних цінностей будь-якого будівельного підприємства.

Будівельні матеріали — це різноманітні ресурси, які використовуються у будівництві для зведення конструкцій, опорядження та оздоблення. Для ефективного обліку та контролю важливо розуміти їхні сутнісні характеристики та класифікацію. Основні сутнісні характеристики будівельних матеріалів включають їхні фізико-механічні властивості, функціональне призначення, хімічний склад та походження

Сутність будівельних матеріалів як виробничих запасів, які виступають об'єктами обліку і контролю полягає в їх ролі як складової частини активів будівельних організацій і важливого об'єкта для фінансового та управлінського обліку.

Інтерпретація виробничих запасів, до яких відносяться й будівельні матеріали, розглядається науковцями в контексті економічного, бухгалтерського та логістичного аспектів (рис. 1.1).

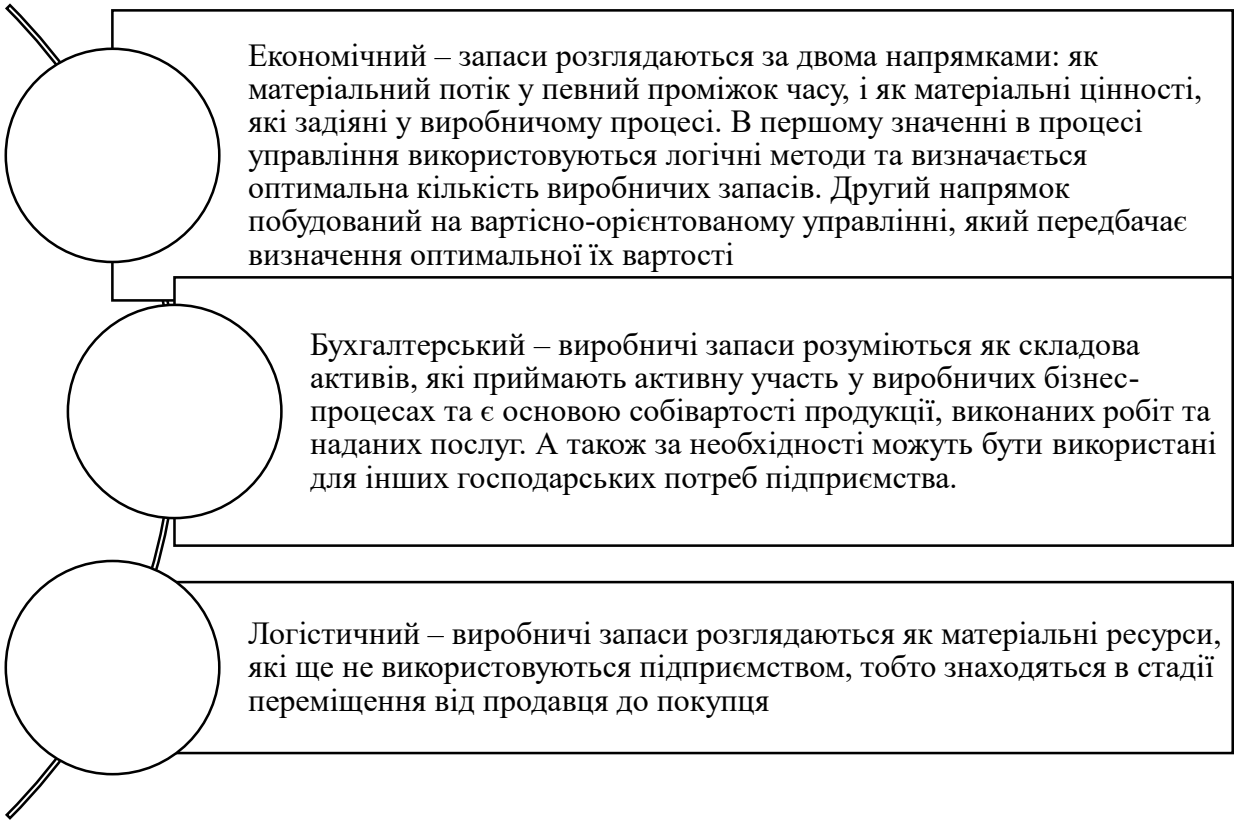


Рис. 1.1. Інтерпретація сутності будівельних матеріалів у складі запасів

Джерело: складено за даними [41, с. 112]

В системі обліку та контролю необхідним є розуміння економічної сутності будівельних матеріалів. Економічна сутність будівельних матеріалів полягає у їх пріоритетності для забезпечення безперервного будівельного процесу, зниження ризиковості будівельного процесу та зростання ефективного управління виконанням будівельних робіт.

Чимало науковців досліджували економічну сутність виробничих запасів. наприклад, Семенова С.М. у своїй монографії стверджує, що «виробничі запаси – це складова частина предметів праці, які приймають участь у виготовленні продукції, але безпосередньо ще незадіяні у виробничому процесі, споживаються протягом одного виробничого циклу і всю свою вартість переносять на вартість кінцевого продукту» [39, с.82].

Враховуючи таке судження до сутнісних характеристик виробничих запасів та будівельних матеріалів як їх складової можна віднести такі:

- будівельні матеріали виступають предметами праці;
- будівельні матеріали безпосередньо приймають участь у виконанні будівельних робіт;
- виступають запасами будівельних організацій, що на даний момент не залучені у технологічний процес будівельного виробництва;
- споживаються за один операційний виробничий цикл;
- їх вартість повністю включається у вартість виконаних будівельних робіт.

Не менш важливим для організації обліку та контролю за будівельними матеріалами підприємств є розмежування їх за певними критеріальними ознаками та класифікаційними групами.

Здійснений моніторинг наукових публікацій дозволив згрупувати такі класифікаційні ознаки: за способом використання в діяльності суб'єктів господарювання, за ступенем здійснення контролю за будівельними матеріалами, тобто контрольовані та неконтрольовані, за джерелами фінансування їх наявності (придбання за рахунок власних або залучених джерел), за об'єктами управління. Класифікація виробничих запасів може відрізнятися залежно від конкретного типу підприємства, його специфікацій та особливостей виробничого процесу. На будівельних підприємствах, в основному, до виробничих запасів відносять будівельні матеріали та компоненти конструкції.

По-перше, в контексті управління будівельним виробництвом обґрунтована класифікація будівельних матеріалів допомагає управлінському персоналу краще розуміти, які саме види будівельних матеріалів необхідні для здійснення того чи іншого будівництва об'єктів та чи знаходяться вони в наявності. Це дозволяє здійснювати збалансоване управління будівельним бізнес-процесом, планувати закупівлі, уникати нестачі матеріалів та оптимізувати обіг оборотних коштів.

Класифікація будівельних матеріалів допомагає організувати їх ефективний облік, планувати закупівлю та витрати, контролювати якість і залишки на складах, а також дотримуватися норм безпеки при зберіганні та використанні.

Основні класифікації будівельних матеріалів наведено на рис. 1.2



Рис. 1.2. Види будівельних матеріалів

Джерело: складено автором

Будівельні матеріали мають ключове значення для забезпечення операційної діяльності будівельних підприємств, оскільки вони є основою для

створення конструкцій, виконання робіт і досягнення кінцевих результатів у будівництві. Від ефективного управління будівельними матеріалами залежить якість, швидкість та економічність виконання проектів

Роль будівельних матеріалів у будівельному підприємстві:

Забезпечення якості будівельних робіт

- Використання якісних матеріалів гарантує міцність і довговічність будівель та споруд.
- Відповідність матеріалів будівельним нормам і стандартам визначає безпеку експлуатації об’єктів.

Формування собівартості робіт

- Будівельні матеріали становлять значну частину загальних витрат підприємства.
- Оптимізація закупівель та управління залишками допомагає знижувати витрати

Вплив на продуктивність

- Своєчасне постачання матеріалів забезпечує безперебійний процес будівництва.
- Відсутність або дефіцит матеріалів може призвести до простоїв і збільшення витрат.

Гнучкість у виконанні замовлень

- Наявність широкого асортименту матеріалів дозволяє швидко адаптуватися до змін у вимогах замовника.
- Використання сучасних інноваційних матеріалів підвищує конкурентоспроможність підприємства.

Економічна ефективність

- Розумне управління запасами будівельних матеріалів (наприклад, методи JIT - "точно вчасно") зменшує витрати на зберігання.
- Залучення місцевих матеріалів може знизити логістичні витрати

В системі обліково-контрольного забезпечення стану та наявності будівельних матеріалів важливим є складське зберігання будівельних матеріалів, яке має свою специфіку, оскільки від належних умов залежить якість,

довговічність і безпека використання матеріалів. Різні типи будівельних матеріалів вимагають дотримання певних умов зберігання, таких як захист від вологи, температурного впливу, сонячного світла, механічних пошкоджень тощо. Основні принципи зберігання будівельних матеріалів включають наступне.

Вологозахист — багато матеріалів, такі як цемент, гіпс, вапно, деревина, є гігроскопічними та вбирають вологу з повітря. Їх потрібно зберігати у сухих приміщеннях або під навісами, захищеними від опадів, щоб уникнути зміни фізичних властивостей. Наприклад, цемент повинен зберігатися в сухому закритому приміщенні на дерев'яних піддонах

Температурний контроль — деякі матеріали, як-от лакофарбові покриття, клейові склади, ізоляційні матеріали, можуть втрачати свої властивості при екстремальних температурах. Для них важливо підтримувати постійну температуру у діапазоні, рекомендованому виробником. При мінусових температурах, наприклад, вода у фарбі чи клеях може замерзати, що призводить до зниження їх ефективності

Захист від сонячного випромінювання — ультрафіолетове випромінювання може руйнувати структуру матеріалів, таких як пластик, плівки, лакофарбові вироби. Ці матеріали рекомендується зберігати в затінених місцях або покривати захисними плівками

Сортування та штабелювання — будівельні матеріали слід зберігати в упорядкованому вигляді, щоб забезпечити легкий доступ до кожної партії та уникнути пошкоджень. Наприклад, цеглу та бетонні блоки слід штабелювати з урахуванням рівномірного розподілу навантаження, щоб уникнути руйнування та тріщин

Вентиляція — у приміщеннях для зберігання матеріалів має бути належна вентиляція для запобігання утворенню конденсату та появі грибка. Особливо це важливо для матеріалів, що чутливі до вологи та плісняви, наприклад, для деревини та оздоблювальних матеріалів

Пожежна безпека — матеріали, такі як деревина, паперові вироби, паливно-мастильні речовини та лакофарбові матеріали, слід зберігати відповідно

до правил пожежної безпеки. Важливо дотримуватися протипожежних норм, особливо при зберіганні горючих речовин, які слід розміщувати окремо від інших матеріалів.

Захист від механічних пошкоджень — крихкі та делікатні матеріали (скло, плитка, мармурові плити) слід захищати від ударів і падінь, використовуючи спеціальні упаковки, прокладки або стелажі. Важливо, щоб зберігання таких матеріалів відповідало технічним умовам їх безпечного транспортування і переміщення

Належні умови зберігання дозволяють уникнути втрат матеріалів, зберегти їх початкову якість та заощадити кошти на проєкті завдяки зниженню потреби в заміні чи повторному придбанні пошкоджених ресурсів

Отже, сутнісні характеристики будівельних матеріалів, специфіка їх складського зберігання а також їх обґрунтована класифікація у складі виробничих запасів має важливе значення задля достовірності фінансового обліку та формування їх показників у звітності. Різні види будівельних матеріалів можуть впливати на балансовий звіт підприємства по-різному. Звітність і оцінка вартості будівельних матеріалів належить до ключових завдань бухгалтерів та фінансових аналітиків. Класифікація будівельних матеріалів підприємств є основою планування виробничого процесу на основі наявних будівельних матеріалів, запитів і вимог клієнтів. Це дозволяє будівельним організаціям забезпечувати безперервність будівельних процесів і вчасно виконувати замовлення споживачів. Правильна класифікація допомагає будівельним компаніям ефективніше налагодити облік та контроль за використанням будівельних матеріалів та сприяє оптимізації обігу оборотних коштів. Всі ці фактори свідчать про важливість обґрунтованої класифікації будівельних матеріалів як інструменту для оптимізації діяльності будівельних компаній та забезпечення ефективного управління ресурсним потенціалом

1.2. Теоретичні аспекти обліку будівельних матеріалів як складової виробничих запасів підприємств

Нормативне регулювання обліку будівельних матеріалів в Україні є ключовим аспектом для забезпечення прозорості, відповідності стандартам та ефективності управління будівельними ресурсами. Це регулювання ґрунтується на законодавчих і нормативних актах, що визначають вимоги до ведення бухгалтерського обліку і звітності, методів оцінки та документального оформлення операцій з будівельними матеріалами (рис. 1.3)

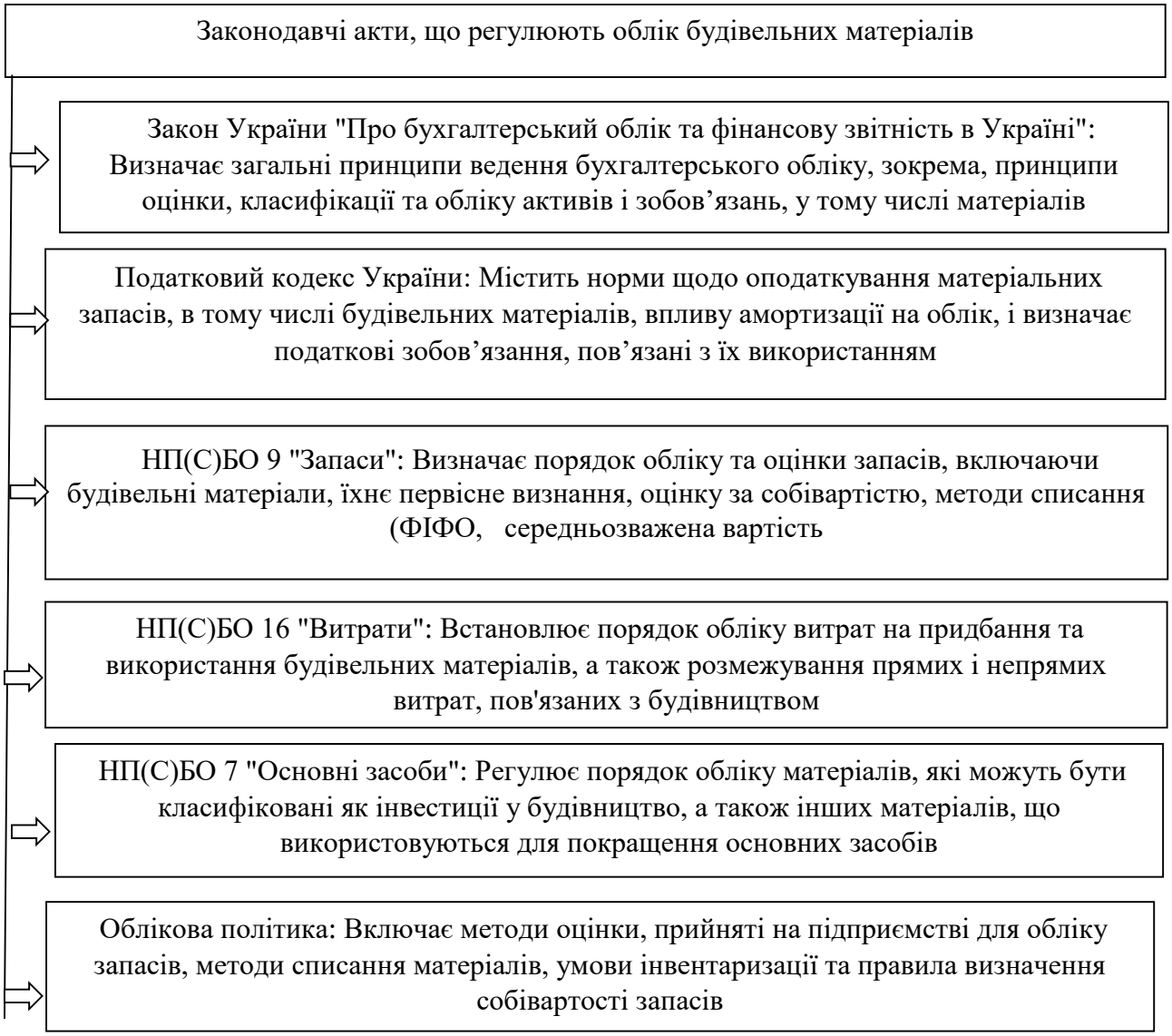


Рис. 1.3 Основні регламентаційні документи з обліку будівельних матеріалів

Джерело: складено автором за даними [26]

Основні регламенти формування в обліку інформації про будівельні матеріали та розкриття їх у фінансовій звітності у складі виробничих запасів визначає НП(С)БО 9 (рис. 1.4).

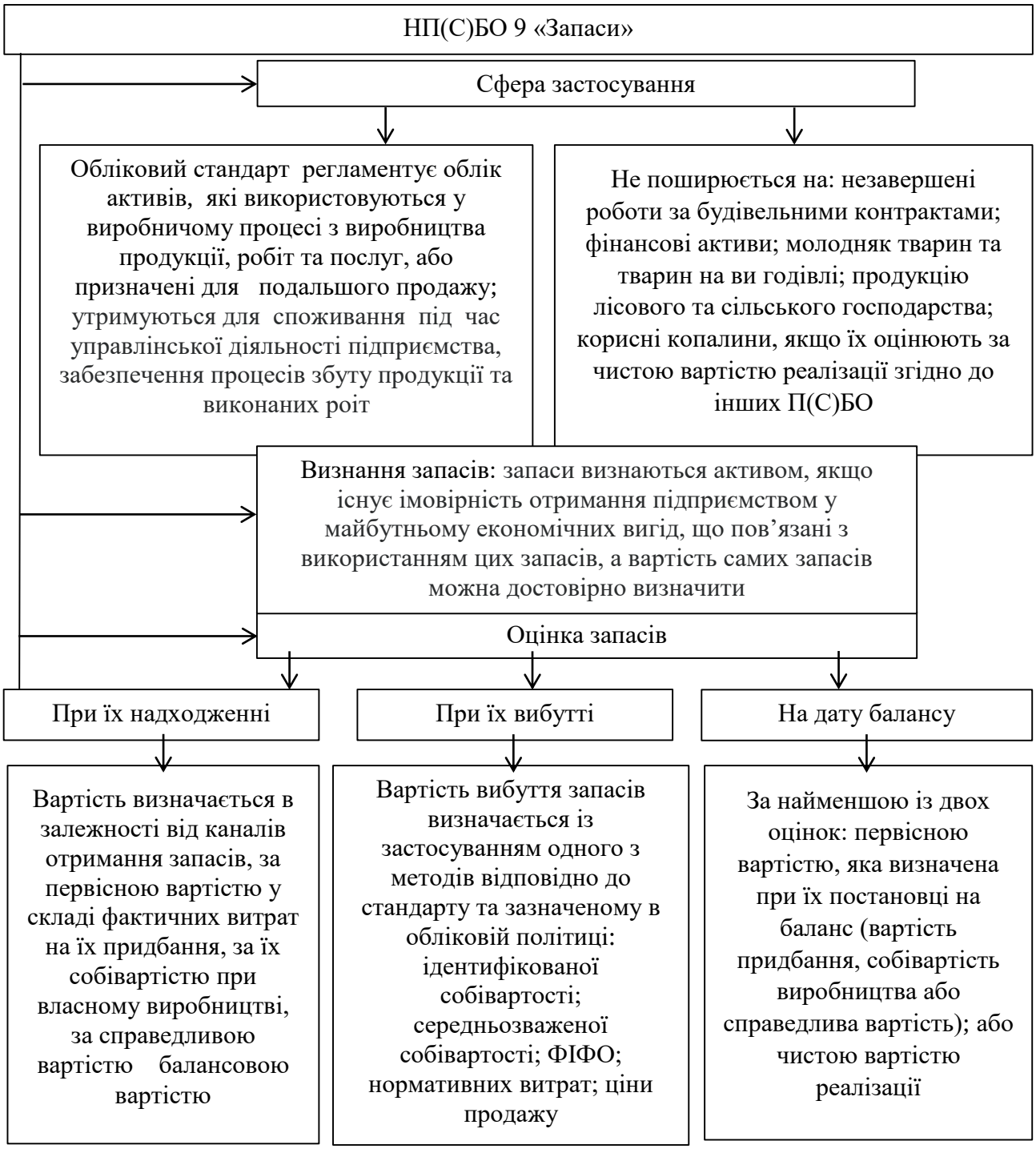


Рис 1.4. Характеристика П(С)БО 9 «Запаси»

Джерело: систематизовано за даними [25]

Будівельні матеріали, як запаси визнаються активом підприємства, якщо вони відповідають певним критеріям, передбаченим національним стандартом, зокрема, НП(С)БО 9 "Запаси" (в Україні) або міжнародною регламентацією відповідно до МСБО 2 "Запаси". Запаси — це активи, які підприємство утримує для подальшого використання у виробничому процесі, планує спожити для виконання будівельних та інших робіт, збирається реалізувати у межах господарської діяльності.

Для достовірності обліку та фінансової звітності підприємств важливим є дотримання умов визнання будівельних матеріалів активами. Відповідно до НП(С)БО 9 такими умовами є наступні (рис. 1.5).



Рис. 1.5. Умови визнання будівельних матеріалів як виробничих запасів

Джерело: складено за даними [25]

В системі облікового забезпечення будівельних матеріалів важливим є їх оцінка, яка впливає на визначення собівартості будівельних робіт. Оцінка будівельних матеріалів у бухгалтерському обліку забезпечує правильне відображення їхньої вартості у фінансовій звітності. Це важливо для точного визначення собівартості продукції, витрат підприємства та формування фінансового результату.

Методи оцінки будівельних матеріалів можна представити наступним чином:

1) За первісною вартістю. Первісна вартість включає всі витрати, пов’язані з придбанням, доставкою та підготовкою матеріалів до використання Складові первісної вартості:

- Ціна придбання (згідно з рахунком-фактурою).
- Транспортно-заготівельні витрати (доставка, завантаження/ розвантаження, страхування тощо).
- Митні платежі (для імпортних матеріалів).
- Податки, що не підлягають відшкодуванню (наприклад, ПДВ для неплатників)

2) За фактичною собівартістю: Використовується, якщо матеріали виготовляються самостійно (наприклад, бетон на власному заводі).
3) За чистою вартістю реалізації: Застосовується, якщо вартість будівельних матеріалів знижується через: пошкодження. втрачену якість або актуальність. Неможливість використання за первісним призначенням.

Чиста вартість реалізації: це очікувана ціна продажу матеріалів, зменшена на витрати на їх підготовку до реалізації. Фактична собівартість будівельних матеріалів — це загальна сума витрат, яка включає всі витрати, пов’язані з придбанням, доставкою, підготовкою до використання або виготовленням будівельних матеріалів.

Митна вартість будівельних матеріалів — це вартість, на основі якої розраховуються митні платежі (мито, податки тощо) при ввезенні матеріалів на митну територію країни. Вона визначається відповідно до митного законодавства (наприклад, Митного кодексу України)

Митна вартість включає:

1) Ціна придбання товарів (основна вартість) - зазначена в інвойсі (рахунку-фактурі) постачальника. Вартість, фактично сплачена або яка підлягає оплаті за матеріали

2) Транспортні витрати (до кордону країни імпортера): Вартість перевезення товарів до пункту ввезення. Включає всі види транспорту (морський, залізничний, автомобільний тощо).

3) Витрати на навантаження, розвантаження та перевантаження: У межах маршруту доставки до митної території.

4) Страхування: Вартість страхування вантажу на період його транспортування.

5) Інші витрати, пов'язані з ввезенням: Витрати на пакування, маркування або оформлення товару для транспортування. Інші послуги, пов'язані з підготовкою до перевезення.

НП(С)БО 9 «Запаси» встановлено, що оцінка запасів здійснюється в трьох випадках: при надходженні, списанні й на дату складання балансу [32]. Відповідно до мети, яку ставить перед собою підприємство, здійснюється вибір оцінки виробничих запасів (рис. 1.6).

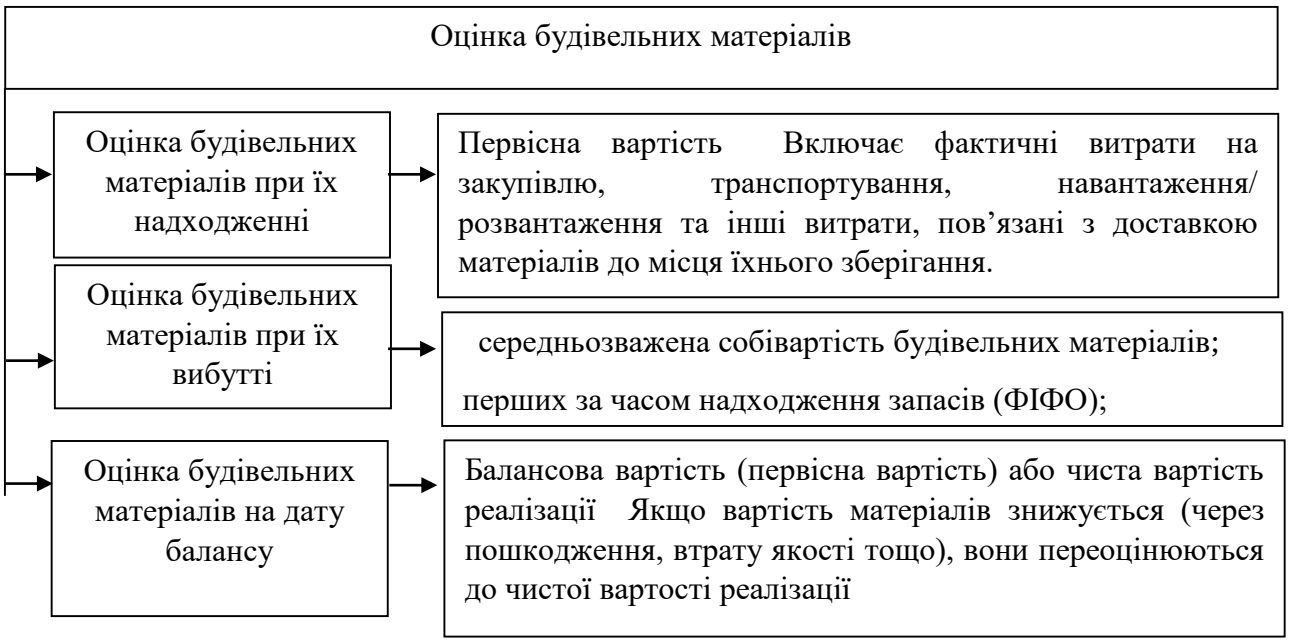


Рис. 1.6. Оцінка будівельних матеріалів підприємства

Джерело: складено за даними [25]

Будівельні матеріали мають довготривале зберігання на складах як будівельних організацій так і інших підприємств. При їх складському обліку можуть бути застосовані такі методи, які наведені на рис. 1.7.

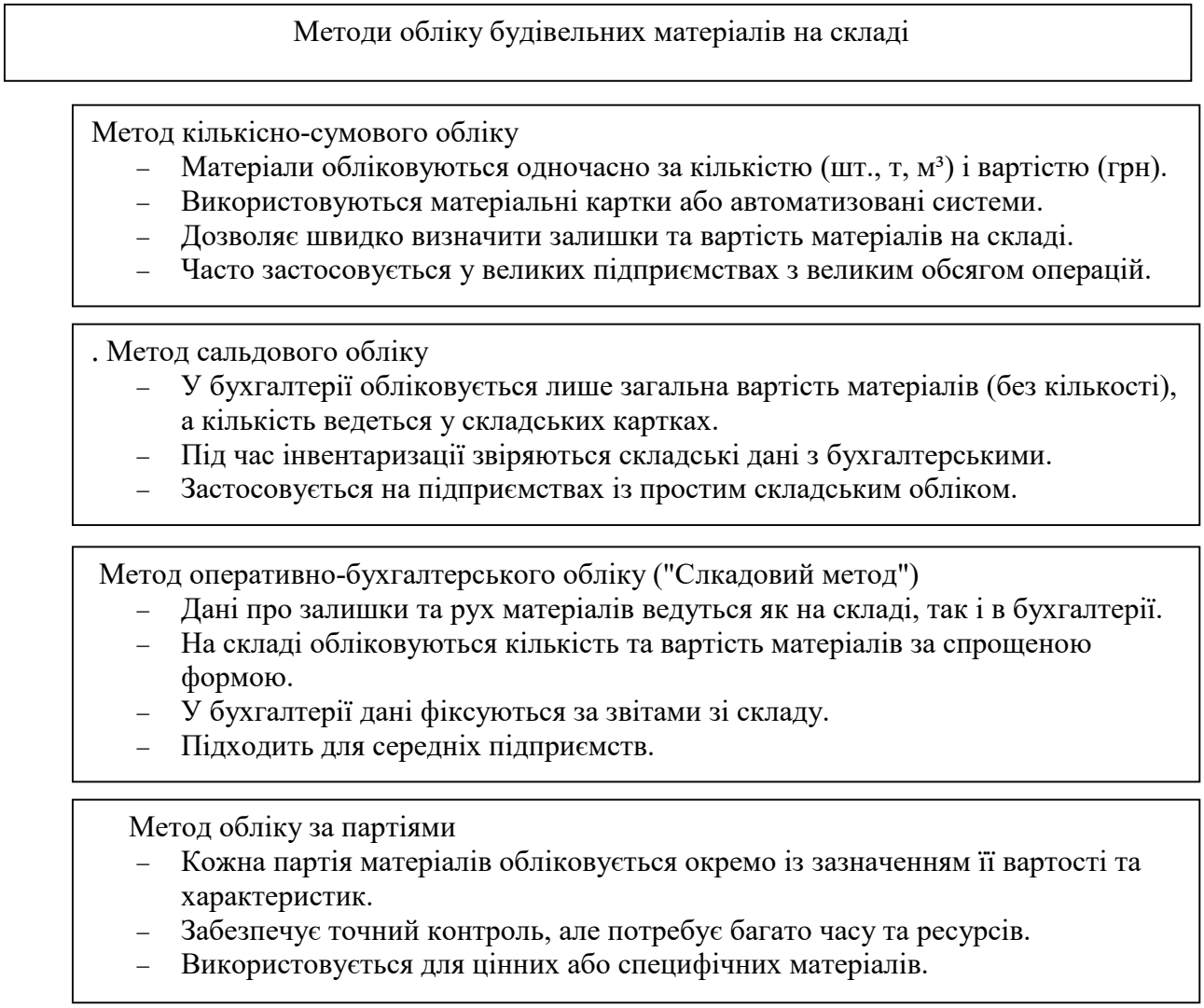


Рис. 1.7. Методи обліку виробничих запасів на підприємстві

Джерело: складено автором

Також облік будівельних матеріалів на підприємствах відбувається із застосуванням Плану рахунків та Інструкції щодо його використання [26]. Причому облік будівельних матеріалів залежить від того, на яких саме підприємствах вони є в наявності. Тобто, якщо це спеціалізовані будівельні організації, які мають основний вид діяльності виконання будівельних робіт, то будівельні матеріали виступають основними матеріалами та враховуються на

субрахунку 201 «Сировина та основні матеріали». В обліку усіх інших суб'єктів підприємницької діяльності застосовують субрахунок 205 «будівельні матеріали» (рис. 1.8).

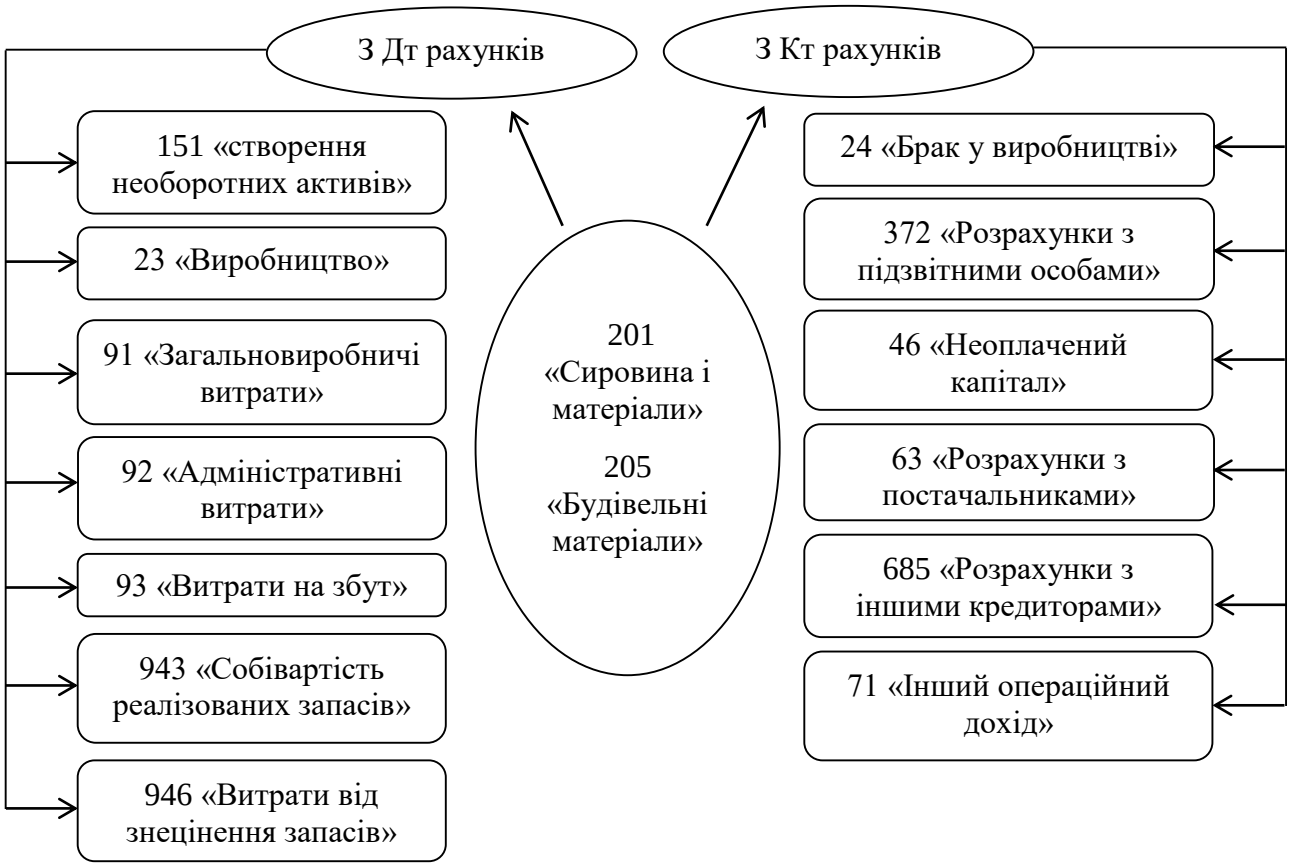


Рис. 1.8. Кореспонденція рахунків з обліку будівельних матеріалів

Джерело*:* складено за даними [26]

Таким чином, нормативне регулювання обліку будівельних матеріалів допомагає забезпечити достовірність даних про наявність і використання матеріалів, що є важливим для правильного розрахунку собівартості будівельних проектів, оптимізації витрат і підтримання фінансової стабільності підприємства. Виконання законодавчих вимог і належне ведення обліку допомагає досягти високої ефективності управління будівельними матеріалами, знижує ризики і забезпечує прозорість у діяльності будівельної компанії.

1.3. Управлінські аспекти обліку та контролю будівельних матеріалів

Управління процесами постачання та використання будівельних матеріалів у складі оборотних активів підприємств будівельної галузі має кардинальне значення у контексті забезпечення їх ефективного розвитку та забезпечення безперервного процесу задоволення потреб споживачів у здійсненні певного комплексу тих чи інших робіт. Управління процесами постачання та використання будівельних матеріалів є важливим елементом ефективного функціонування підприємства у будівельній галузі. Будівельні матеріали належать до оборотних активів, і належне управління їх постачанням та використанням допомагає знижувати витрати, скорочувати втрати та покращувати фінансові результати. Розглянемо основні цілі управління процесами постачання та використання будівельних матеріалів (рис. 1.9).



Рис. 1.9. Вектори та цілі управління постачанням будівельних матеріалів

Джерело: складено за даними [30]

Основні етапи управління постачанням будівельних матеріалів наведено на наступному рис. 1.10.

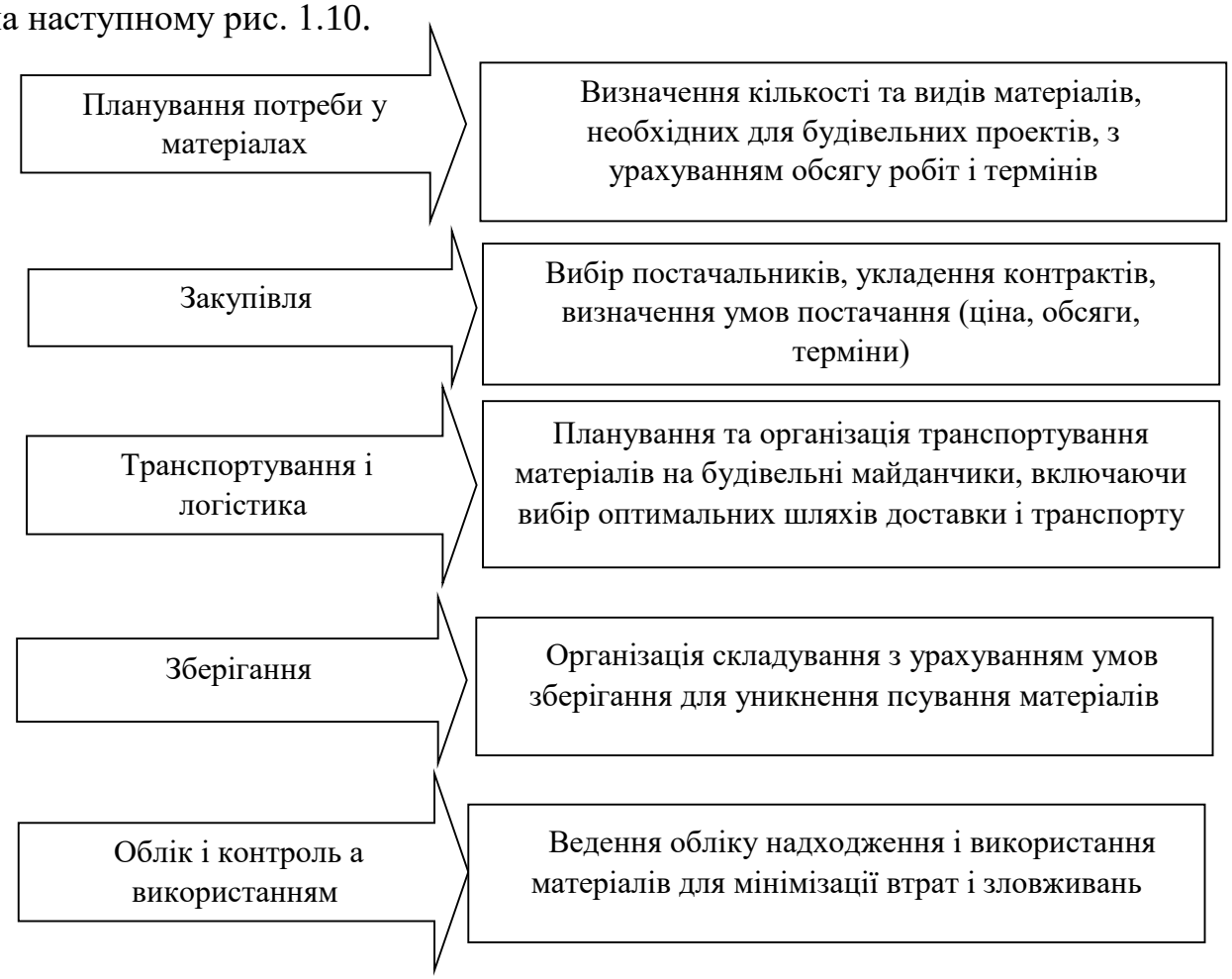


Рис. 1.10. Етапи управління постачанням будівельних матеріалів

Джерело: складено за даними [30]

Основними складовими управління оборотними активами у вигляді будівельних матеріалів виступають наступні:

1) інвентаризація запасів: регулярний облік та оцінка наявних матеріалів, коригування запасів;
2) використання технологій управління запасами: використання програмного забезпечення для автоматизованого обліку запасів, що допомагає уникати надмірних закупівель і нестачі матеріалів;
3) класифікація та групування: поділ матеріалів за видами, призначенням та умовами зберігання для спрощення обліку і контролю;
4) методи оцінки запасів: застосування методів ФІФО або середньозваженої вартості для оцінки вартості будівельних матеріалів.

Задля забезпечення процесу управління будівельними матеріалами мають бути використані методи оптимізації процесів постачання та використання будівельних матеріалів, серед яких слід виділити наступні:

1) управління запасами за методом «точно вчасно» (Just-in-Time): постачання матеріалів безпосередньо перед використанням для мінімізації витрат на зберігання;

2) ABC-аналіз: визначення пріоритетних матеріалів для зосередження управлінських зусиль на основних групах, які формують найбільшу частку витрат;

3) перегляд запасів за коефіцієнтами оборотності: Встановлення оптимальних рівнів запасів з урахуванням швидкості їх споживання;

4) переговори з постачальниками: Узгодження більш вигідних умов, таких як знижки за великі замовлення або гнучкі терміни доставки.

Управління потоками постачання будівельних матеріалів є ключовим компонентом операційної діяльності будівельних підприємств. Воно забезпечує безперебійний робочий процес, ефективне використання ресурсів і виконання проєктів у встановлені терміни. Наявність необхідних матеріалів у потрібний час і в потрібній кількості запобігає простою техніки та працівників Раціональне планування мінімізує ризики затримок у будівництві. Суб’єкти підприємницької діяльності можуть застосовувати такі інструменти для управління потоками постачання будівельних матеріалів:

– програмне забезпечення: ERP-системи для управління ресурсами підприємства; WMS (Warehouse Management System) для управління складськими запасами.

– методи управління: "Just-in-time" (точно вчасно): Постачання матеріалів у точний час для мінімізації витрат на зберігання; MRP (Material Requirements Planning): Планування потреби в матеріалах на основі графіку виробництва.

Ефективне управління потоками постачання будівельних матеріалів дозволяє забезпечити виконання проектів у строки, оптимізувати витрати та

підвищити якість виконуваних робіт. Інвестування в автоматизацію процесів та якісну логістику є важливими кроками до успіху.

В системі управління будівельними матеріалами велике значення набуває фінансовий контроль та звітність за використанням будівельних матеріалів



Рис. 1.11. Методи контролю будівельних матеріалів

Джерело: складено автором

Також дієвим у системі управління будівельними матеріалами є використання інформаційних технологій в управлінні запасами будівельних матеріалів, а саме ERP-системи: інтегровані системи планування ресурсів, які дозволяють здійснювати облік і контроль у режимі реального часу.

Системи відстеження запасів: Використання сканерів штрих-кодів, RFID-технологій для автоматизації процесів інвентаризації

Автоматизоване замовлення: Встановлення мінімальних рівнів запасів у системі для автоматичного замовлення нових матеріалів при їх досягненні.

Загальну модель управління процесом заготівлі та використання будівельних матеріалів можна представити наступним чином (рис. 1.12)



Рис. 1.12. Управління будівельними операціями та будівельними товарами

Ефективне управління процесами постачання і використання будівельних матеріалів в рамках оборотних активів дозволяє будівельним підприємствам досягати кращих фінансових показників, знижувати витрати та забезпечувати високу якість виконуваних робіт. Використання сучасних технологій, продуманих методів управління запасами та систем контролю є основою для підтримки стабільності і конкурентоспроможності будівельних компаній

Висновки до розділу 1

Сутність будівельних матеріалів як виробничих запасів, які виступають об'єктами обліку і контролю полягає в їх ролі як складової частини активів будівельних організацій і важливого об'єкта для фінансового та управлінського обліку, ефективного управління будівельним процесом, забезпечення безперервності та ефективності будівельного виробництва. Інтерпретація виробничих запасів, до яких відносяться й будівельні матеріали, розглядається науковцями в контексті економічного, бухгалтерського та логістичного аспектів. Економічна сутність будівельних матеріалів полягає у їх пріоритетності для забезпечення безперервного будівельного процесу, зниження ризиковості будівельного процесу та зростання ефективного управління виконанням будівельних робіт. Облікова сутність полягає у визнанні їх активами, використання яких призведе до отримання економічних вигід від виконання будівельно-монтажних робіт. Здійснений моніторинг наукових публікацій дозволив згрупувати такі класифікаційні ознаки: за способом використання в діяльності суб’єктів господарювання, за ступенем здійснення контролю за будівельними матеріалами, тобто контрольовані та неконтрольовані, за джерелами фінансування їх наявності (придбання за рахунок власних або залучених джерел), за об’єктами управління.

Нормативне регулювання обліку будівельних матеріалів в Україні є ключовим аспектом для забезпечення прозорості, відповідності стандартам та ефективності управління будівельними ресурсами. Це регулювання ґрунтується на законодавчих і нормативних актах, що визначають вимоги до ведення бухгалтерського обліку і звітності, методів оцінки та документального оформлення операцій з будівельними матеріалами. Основні регламенти формування в обліку інформації про будівельні матеріали та розкриття їх у фінансовій звітності у складі виробничих запасів визначає НП(С)БО 9 «Запаси». В системі облікового забезпечення будівельних матеріалів важливим є їх оцінка, яка впливає на визначення собівартості будівельних робіт. оцінка має бути проведена при надходженні, списанні та на дату формування показників

фінансової звітності. Для будівельних підприємств важливим є вибір методу складського обліку будівельних матеріалів з урахуванням специфіки виконання будівельно-монтажних робіт. Виконання законодавчих вимог і належне ведення обліку допомагає досягти високої ефективності управління будівельними матеріалами, знижує ризики і забезпечує прозорість у діяльності будівельної компанії

Управління процесами постачання та використання будівельних матеріалів у складі оборотних активів підприємств будівельної галузі має кардинальне значення у контексті забезпечення їх ефективного розвитку та забезпечення безперервного процесу задоволення потреб споживачів у здійсненні певного комплексу тих чи інших робіт. Задля забезпечення процесу управління будівельними матеріалами мають бути використані методи оптимізації процесів постачання та використання будівельних матеріалів, серед яких слід виділити наступні:

– управління запасами за методом «точно вчасно» (Just-in-Time): постачання матеріалів безпосередньо перед використанням для мінімізації витрат на зберігання; MRP (Material Requirements Planning): планування потреби в матеріалах на основі графіку виробництва

– проведення ABC-аналізу, тобто визначення пріоритетних матеріалів для зосередження управлінських зусиль на основних групах, які формують найбільшу частку витрат

– використання програмного забезпечення: ERP-системи для управління ресурсами підприємства; WMS (Warehouse Management System) для управління складськими запасами.

Використання сучасних технологій, продуманих методів управління будівельними матеріалами та систем контролю є основою для підтримки стабільності і конкурентоспроможності будівельних компаній

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ СТАНУ ТА ВИКОРИСТАННЯ БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК»

2.1. Характеристика економічної діяльності та організації обліку ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК»

Практичні аспекти обліку та контролю за станом та використанням будівельних матеріалів досліджено на базі ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК», яке засновано відповідно до чинного законодавства України за рахунок внесків засновників у статутний (зареєстрований) капітал з подальшою участю у підприємницькій діяльності з метою отримання прибутку.

ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» знаходиться за юридичною адресою 25028, КІРОВОГРАДСЬКА область, місто Кропивницький, вулиця Пацаєва, будинок 4, корпус 3, квартира 74

Відповідно до реєстраційних документів основними видами діяльності ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» є такі

43.22 Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування

41.10 Організація будівництва будівель

41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель

43.21 Електромонтажні роботи

43.29 Інші будівельно-монтажні роботи

46.90 Неспеціалізована оптова торгівля

47.91 Роздрібна торгівля, що здійснюється фірмами поштового замовлення або через мережу Інтернет

71.11 Діяльність у сфері архітектури

71.12 Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах

81.10 Комплексне обслуговування об'єктів

Розглянемо більш детально ці види діяльності за їх характерними особливостями

Отже, монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування включає комплекс робіт з проектування, установки, налаштування та обслуговування інженерних систем, які забезпечують комфортне та безпечне середовище у житлових, комерційних та промислових приміщеннях. Основні складові цього процесу:

1) Монтаж водопровідних мереж — включає прокладання трубопроводів для подачі холодної та гарячої води, установку санітарно-технічного обладнання (раковини, ванни, унітази тощо), фільтраційних систем, насосних станцій, а також підключення до центрального водопостачання або автономних джерел (криниць, свердловин). Забезпечує надійне водопостачання та водовідведення

2) Монтаж систем опалення — включає проектування, встановлення та налаштування опалювальних систем для підтримки комфортної температури в приміщеннях. Сюди входить монтаж котлів, радіаторів, трубопроводів для теплоносія, насосів, розширювальних баків та автоматики. Можуть бути використані різні види опалення, зокрема водяне, повітряне, підлогове або електричне

3) Монтаж систем кондиціонування та вентиляції — охоплює встановлення обладнання для контролю температури, вологості та якості повітря. Сюди належать системи вентиляції, кондиціонери, припливно-витяжні установки та фільтри для очищення повітря. Монтаж таких систем важливий для створення комфортного мікроклімату та підтримання належного рівня повітрообміну, особливо в приміщеннях з великою кількістю людей або з підвищеними вимогами до якості повітря

Всі ці роботи вимагають високої кваліфікації спеціалістів і відповідності нормативним стандартам, щоб гарантувати ефективну та безпечну роботу систем.

Далі визначимо специфіку проведення електромонтажних робіт.

Електромонтажні роботи — це комплекс технічних заходів з проектування, прокладання, встановлення, підключення та налаштування електричних мереж і систем. Вони забезпечують постачання електроенергії,

ефективне функціонування електрообладнання, а також безпеку приміщень і будівель. Основні етапи електромонтажних робіт включають

1) Проєктування електромереж — розробка електричних схем, визначення розташування електрообладнання (розеток, вимикачів, освітлення, електрощитків) та підбору матеріалів. На цьому етапі враховуються вимоги до навантаження, забезпечення енергоефективності та безпеки мережі.

2) Монтаж електропроводки — прокладання кабелів і проводів відповідно до проєктної документації, встановлення захисних труб, кабель-каналів, електричних щитків та інших конструкцій. Також включає облаштування заземлення, яке є обов'язковим для безпечної роботи електрообладнання.

3) Встановлення електрообладнання — монтаж розеток, вимикачів, освітлювальних приладів, автоматичних вимикачів, стабілізаторів напруги та іншого електричного обладнання. Це включає як побутове, так і промислове обладнання, зокрема лічильники електроенергії, джерела резервного живлення, генератори

4) Підключення до електромережі — підключення об'єкта до зовнішньої мережі електропостачання, встановлення основного та резервного живлення. Цей етап включає налаштування напруги, встановлення запобіжників, тестування на наявність струмових втрат та відповідності нормам безпеки

5) Пусконалагоджувальні роботи та тестування — перевірка справності системи, її налаштування на оптимальний режим роботи, контроль якості монтажу, визначення можливих несправностей. Завершальне тестування гарантує, що вся система працює коректно та безпечно

6) Обслуговування та ремонт — регулярні технічні огляди, профілактика та усунення несправностей, щоб підтримувати стабільну та безпечну роботу електричних систем. Це особливо важливо для об'єктів з високим навантаженням на електромережу

Електромонтажні роботи повинні виконуватися кваліфікованими спеціалістами із дотриманням норм та стандартів безпеки, оскільки вони мають ключове значення для безпеки будівель та захисту людей від можливих аварій і пошкоджень електрообладнання

ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» здійснює діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, а також здійсню надання послуг технічного консультування охоплює широкий спектр інженерних та наукових послуг, які сприяють реалізації різноманітних проєктів у будівництві, видобутку корисних копалин, розвитку інфраструктури, екології та інших галузях. Сюди входять такі основні напрямки

1) Інжиніринг — розробка проектних рішень, інженерних систем, управління будівництвом, проектування будівельних конструкцій і технічний супровід будівництва. Включає також технічні консультації з питань оптимізації проєктів, вибору матеріалів, економічного обґрунтування тощо

2) Геодезія — виконання топографічних та кадастрових зйомок, встановлення меж територій, створення картографічних матеріалів та тривимірного моделювання місцевості. Геодезичні роботи необхідні для точного визначення положення об'єктів на місцевості та їх інтеграції в інфраструктуру проєктів

3) Технічне консультування — надання експертних порад та підтримки на різних етапах реалізації проєктів, допомога у виборі оптимальних технологій та методів робіт, оцінка можливих ризиків та управління ними. Консультаційні послуги можуть включати аналіз рентабельності, аудит проєктів, контроль якості та відповідність нормативам

Ці послуги спрямовані на підтримку клієнтів у прийнятті обґрунтованих рішень, які сприяють безпеці, надійності та економічній ефективності їхніх проєктів

У своїй діяльності підприємство керується Статутом (Додаток А), який є установчим документом. ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК відповідно до Статуту будівельна організація

- здійснює свою діяльність відповідно до національного законоавства та реєстраційних документів враховуючи зазначені у них види діяльності за КВЕД;
- укладає договори Підряду із замовниками, виступаючи при цьому або генеральним підрядником або субпідрядником;

- використовує послуги сторонніх субпідрядних організацій для виконання Договір підряду, укладених із замовниками
- надає в операційну оренду майно або є укладає угоди на прийняття в оренду майна від орендодавців
- користуватися іншими правами, наданими законодавством України.

Ведення бухгалтерського обліку відповідає національній регламентації та Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність», концептуальною основою ведення обліку та складання фінансової звітності виступають Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та інші нормативно-правові акти чинного законодавства України. Для відображення операцій з основного виду діяльності виконання будівельних робіт ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» користується Загальним планом рахунків з відкриттям додаткових субрахунків відповідно до потреб господарських процесів та наявних ресурсів.

На підприємстві впроваджено автоматизовану систему обліку з формуванням усіх облікових регістрів, що відповідають журнально-ордерної формі обліку. Облік госопдарських процесів у ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» здійснюється у бухгалтерії під керівництвом головного бухгалтера, який дотримується встановлених методологічних принципів ведення відповідно до облікової політики та НП(С)БО. Фінансова та податкова звітність складається головним бухгалтером відповідно до НП(С)БО 25 та Податкового кодексу України. У встановлені терміни фінансова та податкова звітність подається у відповідні установи. Відповідальність за ведення бухгалтерського обліку ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» лежить на керівникові.

Відповідно до альтернативності вибору та податкового законодавства підприємство ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» знаходиться на загальній системі оподаткування зі сплатою податку на прибуток. Підприємство є платником податку на додану вартість, про що наявне Свідоцтво та Витяг з Реєстру платників ПДВ. Оскільки ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК», відповідно до ПКУ знаходиться на загальній системі оподаткування, то воно подає відповідну податкову звітність, передбачену діючим Податковим кодексом, зокрема з

податку на прибуток: Податкову Декларацію з податку на прибуток; Додаток АМ «Інформація щодо нарахованої амортизації». Декларування податкової звітності зі справляння ПДВ здійснюється у формі Декларації з податку на додану вартість (подається за звітний період місяць) та відповідних додатках.

Як будівельна організація, ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» подає до органів статистики Звіт про виконання будівельних робіт, який містить: Розділ 1 «Обсяг виконаних будівельних робіт за видами будівельної продукції та Розділ 2 «Обсяг виконаних робіт за способом та характером будівництва».

Для здійснення будівельних процесів ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» має у своєму використанні відповідний ресурсний потенціал, який складається з оборотних та необоротних активів, а також трудових і фінансових ресурсів.

За даними фінансової звітності (Додаток Б) наведемо динаміку основних складових ресурсного потенціалу ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Складові активів та пасивів підприємства ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» (тис. грн)

	показники	2021рік	2022 рік	2023рік	відхилення 2022 р до 2021р	
					абсолютне (+; -)	відносне, %
1	2	3	4	5	6	7
1	вартість (первісна) основних засобів,	1516,7	1515,4	1598,9	82,2	105,4
2	вартість оборотних активів, млн грн	1638,4	869,4	865,2	-773,2	52,8
3	кількість працівників, осіб	25	27	14	-11,0	56,0
4	власний капітал,	2664,8	2553,2	2465,9	-198,9	92,5
5	поточні зобов’язання	472,7	198,5	372,9	-99,8	78,8
6	валюта балансу	3598,4	2751,7	2793,8	-804,6	77,6

Джерело: складено за даними [Додаток Б]

Дані табл. 2.1 показують негативну тенденцію зменшення загальної валюти балансу, тобто наявного виробничого потенціалу ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК». Така ситуація обумовлена загальною кризою в країні, а особливо у будівельній галузі. Призупинення будівництва пов’язано із вторгненням РФ до нашої країни, ризиковістю ведення будівельних робіт під час здійснення масованих атак агресора.

Що стосується наявності основних засобів, то їх вартість залишається майже незмінною. А отже у підприємства не відбувається розширення його потужностей у вигляді основних засобів та незавершених капітальних інвестицій. Також слід зауважити на застарілість машин та механізмів. Це спонукає підприємство залучати до виконання будівельних робіт субпідрядні організації.

Про скорочення власних можливостей свідчить також зменшення працівників підприємства з 25 у 2021 році до 14 працівників у 2023 році. Серед основних працівників підприємства є управлінський персонал, інженери та такі, що виконують електромонтажні роботи.

Що стосується вартості оборотних активів, то вони також значно зменшилися протягом аналізованого періоду. Якщо у 2021 році їх вартість становила 1638,4 тис. грн, то у 2023 році вони зменшилися на 773,2 тис. грн, або на 47,2% і склали лише 865,2 тис. грн.

Розглянемо більш детально за рахунок яких складових відбулося зменшення оборотних активів (табл. 2.2.)

Таблиця 2.2

Складові оборотних активів підприємства ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК»

(тис. грн)

	показники	2021рік	2022 рік	2023рік	відхилення 2022 р до 2021р	
					абсолютне (+; -)	відносне, %
1	2	3	4	5	6	7
1	вартість оборотних активів, млн грн	1638,4	869,4	865,2	-773,2	52,8
2	запаси	70,4	57,9	63,5	-6,9	90,2
3	дебіторська заборгованість	274	385,5	191,1	-82,9	70,0
4	гроші та їх еквіваленти	1638,4	414,7	576,1	-1062,3	35,1
5	інші оборотні активи	17,0	3,4	34,5	17,5	203,0

Джерело: складено за даними [Додаток Б]

Отже, як бачимо з табл. 2.2, оборотні активи на кінець кожного звітного періоду сформовано за такими складовими як запаси, дебіторська

заборгованість, гроші та їх еквіваленти. Зменшення загальної суми оборотних активів на підприємстві ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» у 2023 році відбулося за рахунок зменшення грошових коштів на поточному рахунку, загальна їх сума зменшення становила 1062,3 тис. грн. це свідчить, про те, що підприємство витратило грошові кошти на поповнення своїх виробничих запасів задляь здійснення будівельних робіт, а також на погашення поточних зобов'язань перед бюджетом, субпідрядниками за виконання окремих видів будівельних робіт.

Як бачимо, вартість виробничих запасів на кінець кожного періоду не є значною, проте це може свідчити, що підприємство враховуючи його галузеву спрямованість одразу використовує закуплені будівельні матеріали на виконання окремих процесів і видів будівельних робіт.

Незважаючи на зменшення наявного ресурсного потенціалу, ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» все ж таки отримує відповідні доходи від здійснення своєї діяльності. Але й їх сума зменшується протягом останніх років (табл. 2.3)

Таблиця 2.3

Результативні показники діяльності ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» (тис. грн)

	показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	відхилення 2022 р до 2021р	
					абсолютне (+; -)	відносне, %
1	2	3	4	5	6	7
1	Чиста виручка від реалізації будівельних робіт	4616,8	1462,0	1786,3	-2830,5	38,7
2	Собівартість реалізованих будівельних робіт	3309,1	1607,6	1827,6	-1481,5	55,2
3	Валовий прибуток	1307,7	-145,6	-41,3	х	х
4	фінансовий результат до оподаткування	171,7	-111,6	110	-61,7	64,0
5	Чистий прибуток, збиток	140,8	-111,6	90,2	-50,6	64,1

Джерело: складено за даними [Додаток Б]

Як видно з табл. 2.3, доході від реалізації будівельних робіт у 2023 році зменшився на 2830,5 тис. грн проти 2021 року, а собівартість виконаних робіт зменшилася тільки на 1481,5 тис. грн. Це у свою чергу призвело до значного зменшення валового прибутку з 1307,7 тис. грн до отриманого у 2023 році збитку

у розмірі 61,7 тис. грн. Чистий фінансовий результат підприємства має незначні показники. У 2021 році було отримано прибуток у сумі 140,8 тис. грн, у 2022 році збиток у сумі 111,6 тис. грн, у 2023 році – прибуток у сумі 90,2 тис. грн.

Більш ілюстративна динаміка отриманого чистого доходу та собівартості будівельно-монтажних робіт наведена на рис. 2.1

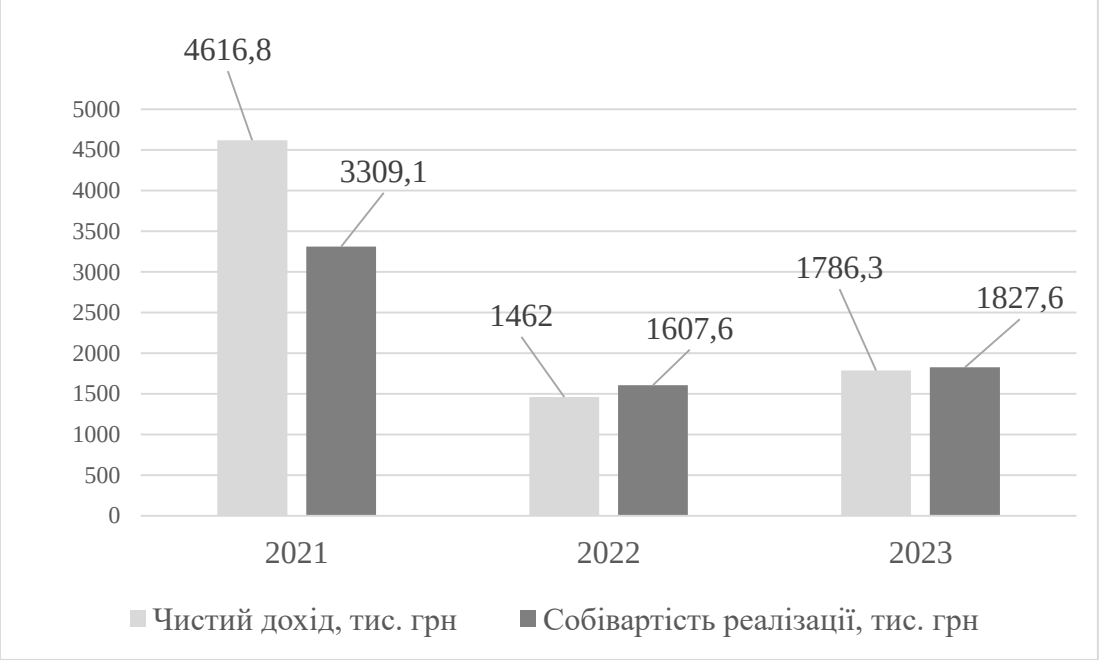


Рис. 2.1. Динаміка отриманого чистого доходу та собівартості будівельно-монтажних робіт ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК»

Джерело: складено за даними [Додаток Б]

Отже, будівельна організація ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» у період воєнного стану зазнала значного зменшення як свого наявного ресурсного потенціалу, так і отриманих результатів від виконання будівельно-монтажних та електромонтажних робіт. це зумовлено як втратою потенційних замовників, так і погіршенням матеріального забезпечення будівельними матеріалами. Оскільки виробники і постачальники будівельних матеріалів також опинилися у скрутній ситуації, обумовленої блекаутами та погіршенням логістики у зв’язку з повномасштабною агресією на території нашої країни. Проте саме від наявності будівельних матеріалів та здібності їх використання для здійснення будівельних робіт залежить подальший розвиток ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК».

2.2. Документальне забезпечення здійснення будівельно-монтажних робіт та будівельних матеріалів

Документальне забезпечення виконання будівельно-монтажних робіт та використання будівельних матеріалів має свою специфіку у частині нормативних та форм первинних документів. Також внутрішнім документом організації облікового процесу виступає Наказ про облікову політику. Напрямом облікової політики є вплив на результати господарювання, тобто на вироблення управлінські рішення. Облікова політика запасів має важливе значення для ефективного обліку організації. В міру необхідності доцільності, обґрунтованості та деталізації процесу обліку запасів для визначення результатів діяльності підприємства та прийняття ефективних управлінських рішень.

Схематично основні ключові моменти організації обліку на підприємстві наведено на рис. 2.2.

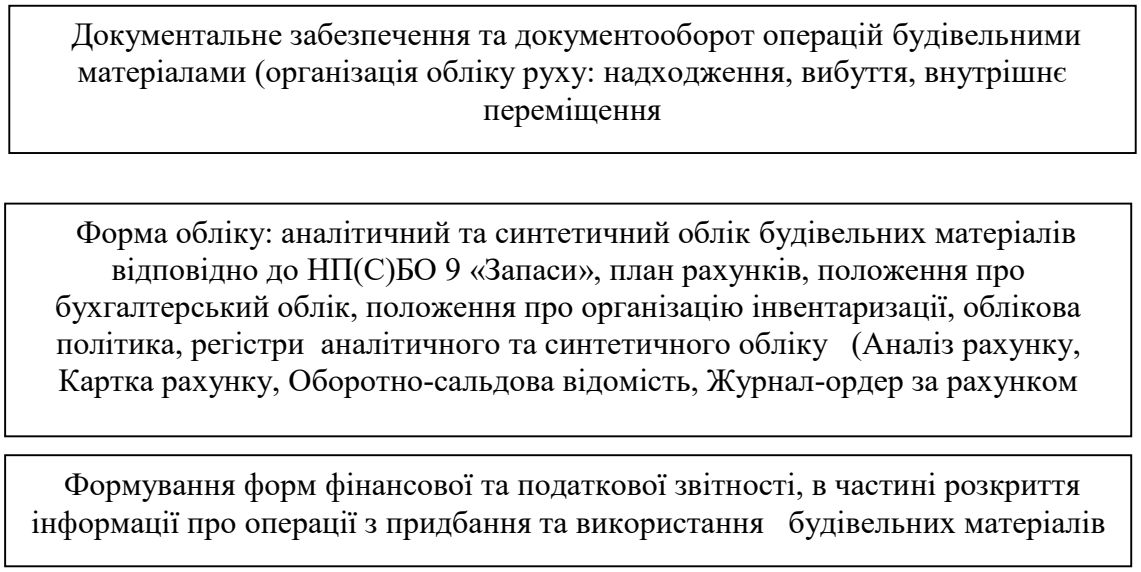


Рис. 2.2. Організація обліку виробничих запасів на підприємстві

Джерело: складено автором

Чинним обліковим законодавством визначено, відображення у бухгалтерському обліку господарських операцій здійснюється за умови їх оформлення належним чином первинними документами. Тобто, значимість

первинних документів полягає в тому, що вони є доказом певної господарської операції. Наведена нижче схема ілюструє місце та роль документів в обліку підприємства (рис. 2.3).

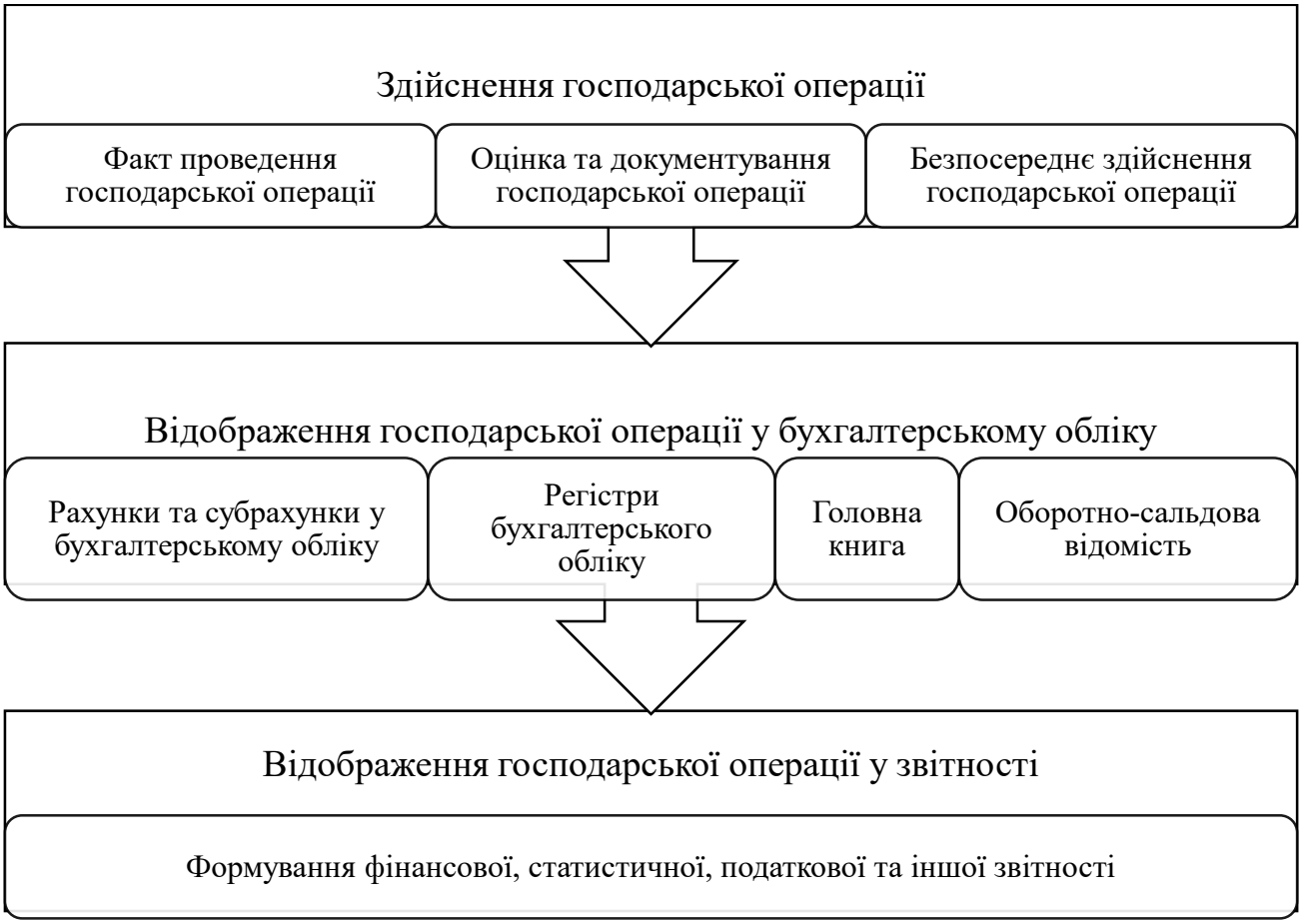


Рис. 2.3. Місце та роль документів в бухгалтерському обліку підприємства

Джерело: складено автором

Умовно документи, які оформляються під час здійснення операцій з будівельними матеріалами можна поділити на такі:

- Документи, що засвідчують факт надходження будівельних матеріалів на підприємство
- Документи, що складаються під час зберігання будівельних матеріалів на складах будівельних організацій
- Документи, що засвідчують факт списання будівельних матеріалів на виконання будівельних робіт, або інше вибуття їх

Загальну схему документального оформлення господарських операцій щодо придбання виробничих запасів у постачальниками можна представити наступним чином (рис. 2.4).

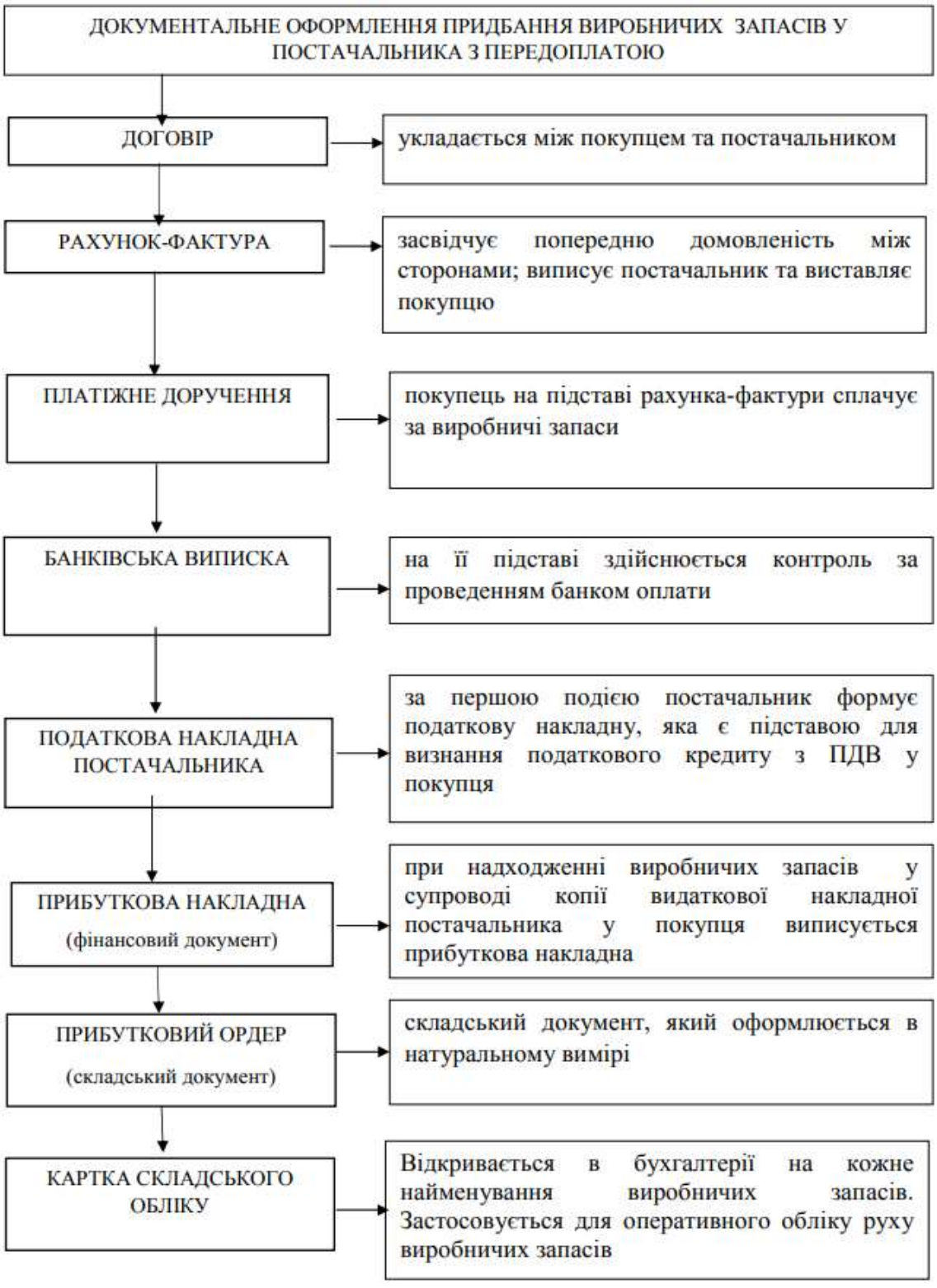


Рис. 2.4. Документування операцій з виробничими запасами
Джерело: складено за даними [34]

Надходження будівельних матеріалів на ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК». оформлюється видатковими накладними (Додаток В). Також оформлюється податкова накладна (Додаток Г). Основними документами, що відображають відпуск запасів для виробничих цілей в будівельних організаціях є лімітно-забірні картки і накладні-вимоги на відпуск (внутрішнє переміщення

На об'єкти основних засобів, що використовуються при виконанні будівельно-монтажних робіт щомісяця нараховується амортизація прямолінійним методом в Відомості нарахування амортизації. Прямолінійний метод амортизації застосовується для нарахування амортизації на всі об'єкти основних засобів. Для малоцінних необоротних матеріальних активів – у розмірі 100% вартості таких об'єктів у першому місці їх використання.

Будь-яка будівельна організація виконання будівельно-монтажних робіт розпочинає з укладання Договору Підряду із замовником наприклад Договір підряду № № ГП-07-10/21С від «07» жовтня 2021 р., який був укладений з КП «БУДОВА» (Додаток Д). Предметом цього Договору Підряду зазначено виконання робіт по влаштуванню зовнішніх мереж господарсько - питного водопроводу та протипожежного водопроводу. Виконання робіт перебачено проводити відповідно до розробленої проектної документації, яка на момент підписання даного Договору в повному обсязі передана Підряднику.

При виконанні зазначених будівельно-монтажних робіт відповідно до укладеного Договіру підряду були оформлені наступні документи:

– Договірна ціна на будівництво об'єкту «Нове будівництво житлових будинків з вбудованими приміщеннями громадського призначення та підземним паркінгом» (Додаток Е);

– Відомість витрачених ресурсів витрат замовника (Додаток Ж);

– Відомість витрачених ресурсів витрат підрядника. Об'єкт: Зовнішні мережі протипожежного водопроводу (Додаток И);

– Акт приймання-виконання будівельних робіт (форма № КБ-2в) за листопад 2021 р. (Додаток К);

– Дефектний Акт (Додаток Л).

Приклад відомості витрачених ресурсів витрат замовника наведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4.

Відомість витрачених ресурсів витрат замовника

Об'єкт: Зовнішні мережі протипожежного водопроводу

№ п/п	Шифр ресурсу	Найменування	Одиниця виміру	Кількість	Поточна ціна за одиницю, грн.
1	2	3	4	5	6
		IV. Будівельні матеріали, вироби і конструкції			
1	&С1630-206-1 варіант 2	Резервуар для тех.рідин горизонтальний, склопластиковий Стандартпарк TankLine Tehnical-55 55м3	шт	3	374832,02 1124496,06
		Разом по розділу IV	грн.		1124496,06

Джерело: складено за даними [Додаток Ж]

Приклад відомості витрачених ресурсів витрат замовника наведено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Відомість витрачених власних ресурсів

Об'єкт: Зовнішні мережі протипожежного водопроводу

№ п/п	Шифр ресурсу	Найменування	Одиниця виміру	Кількість	Поточна ціна за одиницю, грн.
1'	2	3	4	5	6
		II. Будівельні машини і механізми			
1	+СН202-1141	Крани на автомобільному ходу, вантажопідйомність 10 т	маш-год	14,07786	885,42 12464,82
2	СН204-102	Електростанції пересувні, потужність 4 кВт	маш-год	37,12816	82,84 3075,7
3	+СН204-201	Агрегати зварювальні пересувні з бензиновим двигуном, з номінальним зварювальним струмом 250-400 А	маш-год	15,88832	335,78 5334,98
4	+СН205-101 варіант 1	Компресори пересувні з двигуном внутрішнього згоряння, тиск до 686 кПа [7 ат], продуктивність 2,2 м3/хв	маш-год	5,1798	328,11 1699,54
5	+СН206-246 варіант 1	Екскаватори одноковшеві	маш-год	6,76818	643,66 4356,41
6	+СН206-248 варіант 2	Екскаватори одноковшеві дизельні на гусеничному ходу, місткість ковша 0,65 м3	маш-год	8,81743	901,02 7944,68

1	2	3	4	5	6
7	СН215-101	Агрегати наповнювально-обпресовувальні, продуктивність до 70 м3/год	маш-год	1,36	547,56 744,68
8	+С113-996 варіант 1	Коліна з поліетилену діам. 110 мм /90 град. SDR9	шт	4	607,92 2431,68
9	+С113-996 варіант 2	Коліна діам. 110 мм /90 град. ПЕ100 SDR17	шт	2	217,00 434
10	&С113-998-3	Коліна ПЕ100 SDR діам. 225 мм /90 град.	шт	2	877,48 1754,96
11	&С113-1105-1 варіант 1	Трійники з поліетилену діам. 50/50 мм для терморезисторного зварювання ПЕ труб	шт	3	268,50 805,5
12	&С113-1121-13-1	Трійник із поліетилену діам. 225х8,6 мм для терморезисторного зварювання ПЕ труб	шт	3	1604,50 4813,5
13	+С113-1360 варіант 1	Труби поліетиленові для подачі холодної води РЕ 100 SDR-9, зовнішній діаметр 110х12,3 мм	м	54	245,88 13277,52
14	+С113-1376 варіант 1	Труби поліетиленові РЕ 100 SDR-17, зовнішній діаметр 50х3,8 мм	м	18	32,67 588,06
15	+С113-1379	Труби поліетиленові для подачі холодної води РЕ 100 SDR-17(1,0 МПа), зовнішній діаметр 90х5,4 мм	м	30	108,38 3251,4
16	+С113-1380 варіант 1	Труби поліетиленові для подачі холодної води РЕ 100 SDR-17, зовнішній діаметр 110х6,6 мм	м	30	168,50 5055
17	+С113-1386 варіант 1	Труби поліетиленові РЕ 100 SDR-17, зовнішній діаметр 225х8,6 мм	м	32	694,71 22230,72
18	С121-781-1	Драбини металеві приставні	т	0,08022	81971,38 6575,75
19	С130-40	Болти з гайками та шайбами, діаметр 16 мм	т	0,0114	34847,62 397,26
20	&С130-971-3 варіант 1	Фланці сталеві для ПЭ труб диаметр 110 мм	шт	8	206,38 1651,04

Джерело: складено за даними [Додаток И]

Приклад оформлення дефектного акту наведено в табл. 2.6

Таблиця 2.6

Дефектний АКТ на влаштування зовнішніх мереж протипожежного водопроводу

№ п/п	Найменування робіт і витрат	Одиниця виміру	Кількість
1	2	3	4
	Додаток Г, табл. Г1, пункт 7 Коеф. =1,1. Будівництво інженерних мереж і споруд в обмежених умовах забудованої частини міста.		
	ТРУБОПРОВОДИ		
1	Збирання нитки трубопроводу зі поліетиленових труб, зовнішній діаметр 90-110 мм	м	114
	ФУТЛЯР Д-219 мм		
2	Укладання футляра із стальних труб відкритим способом діаметром 200 мм	м	113,1
3	Нанесення нормальної антикорозійної бітумно-гумової ізоляції на сталеві трубопроводи діаметром 200 мм	м	113,1
4	Протягування у футляр труб діаметром 90-110 мм	м	113,1
	ФАСОННІ ЧАСТИНИ		
5	Установлення втулок, патрубків, переходів діаметром 110 мм	шт	8
6	Приєднання фланців до трубопроводів, діаметром 110 мм	шт	8
7	Установлення втулок, патрубків, переходів діаметром 110 мм	шт	4
8	Приєднання фланців до трубопроводів, діаметром 110 мм	шт	4
9	Установлення втулок, патрубків, переходів діаметром 90 мм	шт	4
10	Приєднання фланців до трубопроводів, діаметром 90-110 мм	шт	4
11	Установлення поліетиленових фасонних частин: відводів, колін, патрубків, переходів діаметром до 110 мм	шт	8
	ТРУБОПРОВОДИ		
12	Укладання трубопроводів із поліетиленових труб діаметром 125 мм (55 м - 28,6 м = 26,4м)	м	26,4
13	Збирання нитки трубопроводу зі поліетиленових труб, зовнішній діаметр 125 мм	м	28,6
	ФУТЛЯР Д-219 мм		
14	Укладання футляра із стальних труб відкритим способом діаметром 200 ММ	м	28,6
15	Нанесення нормальної антикорозійної бітумно-гумової ізоляції на сталеві трубопроводи діаметром 200 мм	м	28,6
16	Протягування у футляр труб діаметром 125 мм	м	28,6

2.3. Облікове забезпечення надходження, зберігання та використання будівельних матеріалів

Загальний алгоритм організації обліку виробничих запасів наведено на рис. 2.5.

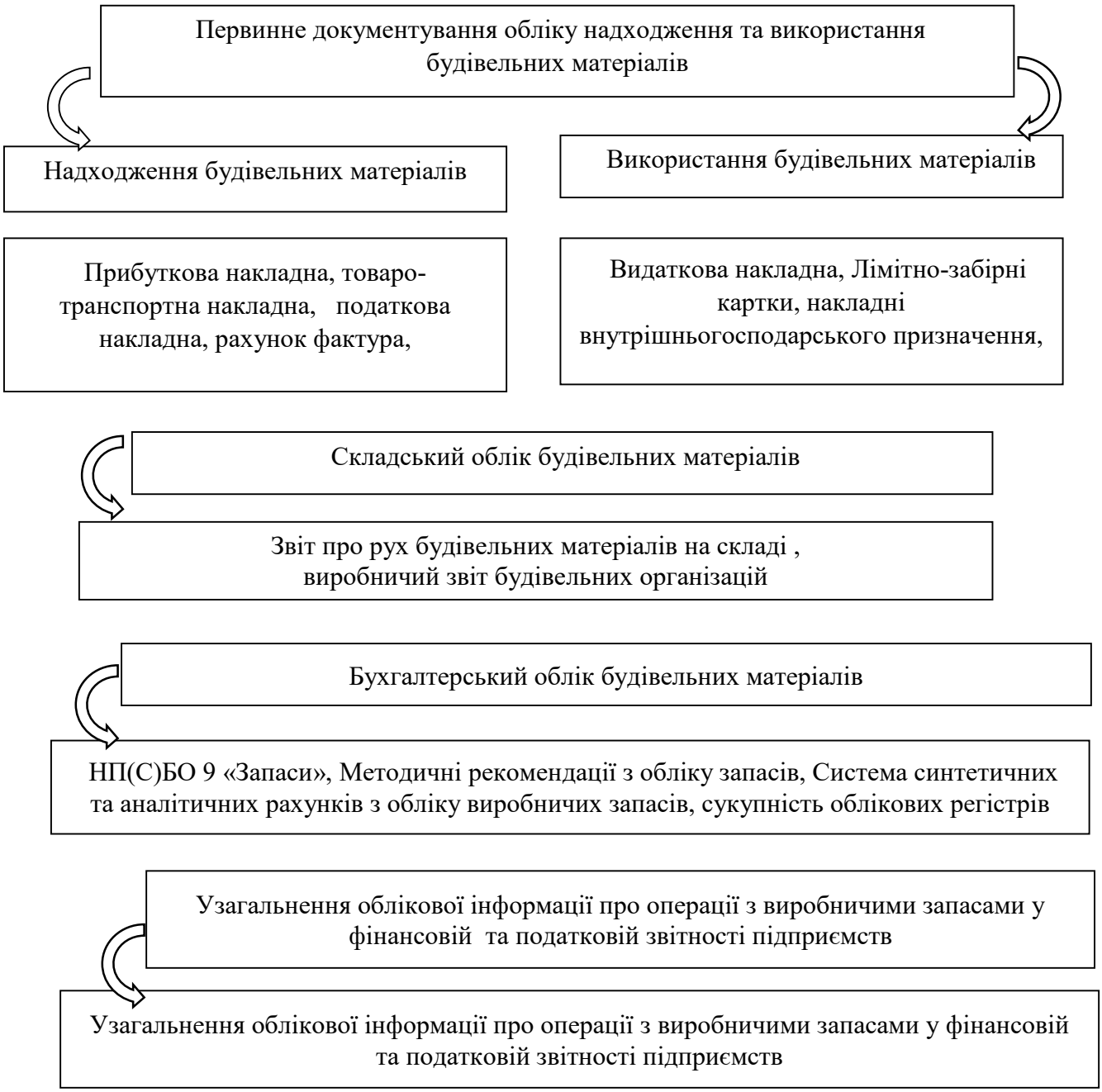


Рис.2.5. Загальна модель обліку будівельних матеріалів

Джерело: узагальнено автором за даними [26]

Особливістю облікового забезпечення виконання будівельних робіт є порядок визнання доходів та витрат, які отримані або понесені при здійсненні таких робіт. Ступінь завершеності робіт за будівельними контрактами визначається за одним з методів, наведених на рис. 2.6.

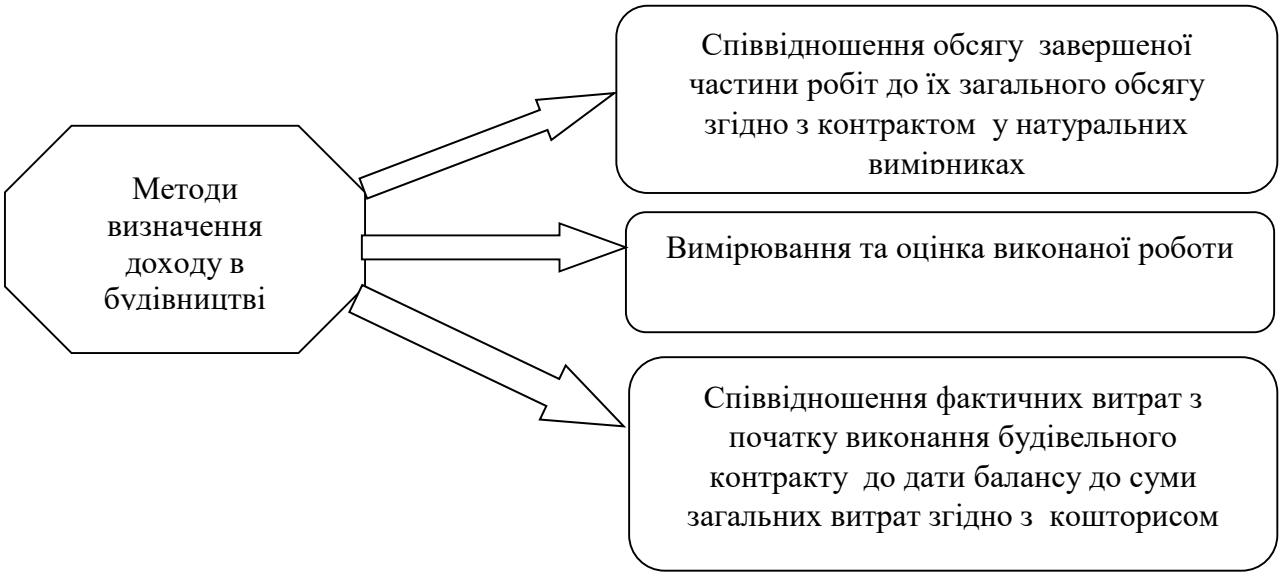


Рис. 2.6. Методи для визначення ступеня завершеності робіт за будівельними контрактами

Джерело: складено за даними: [25]

Основну питому вагу у витратах будівельних підприємств займають витрати будівельних матеріалів, конструкцій і деталей.

Основні положення обліку матеріальних цінностей у підрядних будівельних організаціях регламентовані національним П(С)БО 9 «Запаси» та Планом рахунків бухгалтерського обліку, якими визначено саме поняття запасів, їх склад, принципи оцінки, облікова одиниця, рахунки обліку запасів та їх кореспонденція. З урахуванням галузевих особливостей у будівельних організаціях відмічаються певні відмінності щодо обліку основних матеріалів, які використовуються при виконанні будівельно-монтажних робіт.

Підприємства-забудовники обліковують будівельні матеріали на субрахунку 205 «Будівельні матеріали», а підрядні організації всі матеріали, що використовуються для здійснення будівельно-монтажних або ремонтних робіт,

обліковуються на рахунку 201 «Сировина і матеріали», оскільки для підрядників будівельні матеріали є основним видом матеріалів і сировини, які вони використовують у своєму виробництві.

Готові комплектуючі вироби та конструкції (дерев'яні, залізобетонні, металеві), що придбані підрядною організацією для комплектування і які потребують додаткових витрат праці з обробки або збирання, обліковуються на рахунку 202 "Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби".

Зберігання будівельних матеріалів має свою специфіку, оскільки від належних умов залежить якість, довговічність і безпека використання матеріалів. Різні типи будівельних матеріалів вимагають дотримання певних умов зберігання, таких як захист від вологи, температурного впливу, сонячного світла, механічних пошкоджень тощо. Багато матеріалів, такі як цемент, гіпс, вапно, деревина, є гігроскопічними та вбирають вологу з повітря. Їх потрібно зберігати у сухих приміщеннях або під навісами, захищеними від опадів, щоб уникнути зміни фізичних властивостей. Наприклад, цемент повинен зберігатися в сухому закритому приміщенні на дерев'яних піддонах. Деякі матеріали, як-от лакофарбові покриття, клейові склади, ізоляційні матеріали, можуть втрачати свої властивості при екстремальних температурах. Для них важливо підтримувати постійну температуру у діапазоні, рекомендованому виробником. При мінусових температурах, наприклад, вода у фарбі чи клеях може замерзати, що призводить до зниження їх ефективності. Належні умови зберігання дозволяють уникнути втрат матеріалів, зберегти їх початкову якість та заощадити кошти на проєкті завдяки зниженню потреби в заміні чи повторному придбанні пошкоджених ресурсів.

Запаси відображаються в бухгалтерському обліку та звітності за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

Згідно Наказу про облікову політику при вибутті запасів використовується метод ФІФО.

У складі запасів на підприємстві враховуються:

- будівельні матеріали, а саме комплектуючі матеріали для здійснення електромонтажних та інших робіт, враховуються на субрахунку 205 «Будівельні матеріали»;

- малоцінні та швидкозношувані предмети, враховуються на відповідному рахунку 22;

- незавершене виробництво – незакінчені обсяги виконання робіт, враховуються на рахунку 23 «Виробництво»

Одержання підприємством виробничих запасів відбувається шляхом укладання договорів із контрагентами та поставками замовлених матеріалів.

Наведемо приклад придбання виробничих запасів у вітчизняних постачальників. Залежно від того, яка операція відбувається першою (оплата ТМЦ чи надходження), на підприємстві здійснюють такі записи (табл. 2.7)

Таблиця 2.7

№ з/п	Зміст операції	Бухгалтерська проводка		
		Д-т	К-т	Сума, грн
1	2	3	4	5
	перша подія – отримання матеріалів			
1	отримано матеріали від постачальника	205	631	500000,0
2	податковий кредит з ПДВ (до реєстрації податкової накладної в ЄРПН)	644.2	631	100000,0
3	зареєстрована в ЄРПН податкова накладна і зараховано суму ПДВ до ПК	641.2	644.2	100000,0
4	Сплачено постачальнику	631	311	600000,0
	перша подія - передоплата			
5	Перераховано постачальнику аванс	371	311	900000,0
6	Відображено непідтверджений податковий кредит (до отримання зареєстрованої в ЄРПН податкової накладної) за передоплатою	644.2	644.1	150000,0
7	Отримано зареєстровану продавцем в ЄРПН податкову накладну і зараховано суму ПДВ до податкового кредиту	641.2	644.2	150000,0
8	Отримано товари від постачальника	205	631	750000,0
9	відображено ПК з ПДВ	644.1	631	150000,0
10	Проведено залік заборгованостей	631	371	900000.0

Джерело: складено за даними підприємства

На практиці часто буває, що для виконання будівельних робіт матеріали підрядник одержує від замовника. При надходженні матеріалів від замовника розрахунки можуть здійснюватися по-різному:

- матеріали можуть бути куплені підрядником у замовника, і тоді розрахунки та їх облік аналогічні обліку матеріалів, одержаних від постачальників;
- матеріали можуть бути передані замовником у рахунок оплати послуг підрядника, і тоді виникають ознаки товарообмінної (бартерної) операції, а вартість таких матеріалів відображають в обліку як аванс замовника;
- матеріали можуть бути передані замовником підряднику для цільового використання згідно з договором підряду.

Підрядник, який приймає майно для виконання в рамках договору підряду, не отримує на нього права власності, тому в бухгалтерському обліку відображає це майно за балансом на позабалансовому рахунку 021 «Устаткування, прийняте для монтажу» за замовниками, за видами товарно-матеріальних цінностей, окремими об’єктами та агрегатами, за місцями їх розташування.При передачі підряднику майна, замовник не втрачає права власності на нього, тому в бухгалтерському обліку продовжує відображати його в активі балансу (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Бухгалтерські проведення у сторін договору при передачі матеріалів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
Бухгалтерський облік у замовника				
1.	Придбано будівельні матеріали	205	631	200000,00
2.	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	631	40000,00
3.	Підписано проміжні акти виконаних робіт з будівництва	151	631	400000,00
4.	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	631	80000,00
5.	Списано на капітальне будівництво вартість використаних будівельних матеріалів	151	205	200000,00
6.	Підписано акт передачі збудованого об’єкта в експлуатацію	103	151	600000,00

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
Бухгалтерський облік у підрядника				
1.	Прийнято будівельні матеріали на позабалансовий рахунок	021	-	200000,00
2.	Підписано проміжні акти виконаних робіт з будівництва	361	703	480000,00
3.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	703	641	80000,00
4.	Списано з позабалансового рахунка вартість будівельних матеріалів, вкладених у будівництво	-	021	200000,00

Списання будівельних матеріалів в основному відбувається на виконання будівельно-монтажних робіт. Деякі з них переводяться спочатку до складу МШП Аналітичний облік придбання та використання мубдівельних матеріалів ведеться за кожним видом таких матеріальних цінностей та відображується в картці рахунку 205, фрагмент якої наведено нижче

Картка рахунку :205							
Дата	Документ	Операції	Дебет		Кредит		Поточне сальдо
			Рахунок	Сума	Рахунок	Сума	
Сальдо на 01.01.21			213 005,01				
14.01.21	Перемещение ПМ-0000001	материалы -> МБП МБП Валик зелений 18см48мм диам. 8мм ПМ-0000001 (14.01.19) материалы Валик зелений Перемещение: Себестоимость	22		205	69,75	Д 212 935,26
14.01.21	Перемещение ПМ-0000001	материалы -> МБП МБП Пензель плоский, 1 ТМ Темпо ПМ-0000001 (14.01.19) материалы Пензель плоский, 1 ТМ Темпо ПН-0000062 (29.11.18) Перемещение: Себестоимость	22		205	15,30	Д 210 742,89
		Кіл-ть				2,000	

21.01.21	Спис. ТМЦ СпТ-000001	Основная деятельность Прямые производственные затраты материалы Герметик санітарний силіконовий прозорий 280 мл ПН-0000062 (29.11.18) Списание ТМЦ: уч. сумма	23		205	156,20	Д 210 586,69
		Кіл-ть				2,000	
21.01.21	Спис. ТМЦ СпТ-000001	Основная деятельность Прямые производственные затраты материалы наконечник DT-120 мідн. кабельний под пресування ПН-0000026 (26.02.18) Списание ТМЦ: уч. сумма	23		205	1 903,40	Д 208 683,29
		Кіл-ть				20,000	
21.01.21	Спис. ТМЦ СпТ-000001	Основная деятельность Прямые производственные затраты материалы Шпілька різьбова 10х1000 ПН-0000013 (04.10.16) Списание ТМЦ: уч. сумма	23		205	264,54	Д 208 418,75
		Кіл-ть				24,000	
21.01.21	Спис. ТМЦ СпТ-000001	Основная деятельность Прямые производственные затраты материалы Шпілька різьбова 8х1000 ПН-0000013 (04.10.16) Списание ТМЦ: уч. сумма	23		205	86,04	Д 208 332,71
		Кіл-ть				12,000	
21.01.21	Спис. ТМЦ СпТ-000001	Основная деятельность Прямые производственные затраты материалы Болт метричний 12х40 ПН-0000009 (27.02.18) Списание ТМЦ: уч. сумма	23		205	79,07	Д 208 253,64
		Кіл-ть				0,896	

Джерело: складено за даними [Додаток М]

Висновки до розділу 2

Відповідно до реєстраційних документів основними видами діяльності ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» є монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування, що включає комплекс робіт з проектування, установки, налаштування та обслуговування інженерних систем, які забезпечують комфортне та безпечне середовище у житлових, комерційних та промислових приміщеннях виконання електромонтажних робіт. Для здійснення будівельних процесів ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» має у своєму використанні відповідний ресурсний потенціал, який складається з оборотних та необоротних активів, а також трудових і фінансових ресурсів. За останні періоди спостерігається негативна тенденція зменшення загальної валюти балансу, тобто наявного виробничого потенціалу ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК», особливо оборотних активів. У період воєнного стану будівельна організація ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» зазнала значного зменшення отриманих результатів від виконання будівельно-монтажних та електромонтажних робіт. Це зумовлено як втратою потенційних замовників, так і погіршенням матеріального забезпечення будівельними матеріалами.

На підприємстві впроваджено автоматизовану систему обліку з формуванням усіх облікових регістрів, що відповідають журнально-ордерної формі обліку. Відповідно до альтернативності вибору та податкового законодавства підприємство ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» знаходиться на загальній системі оподаткування зі сплатою податку на прибуток. Підприємство є платником податку на додану вартість. Документальне забезпечення виконання будівельно-монтажних робіт та використання будівельних матеріалів має свою специфіку у частині нормативних та форм первинних документів умовно документи, які оформляються під час здійснення операцій з будівельними матеріалами можна поділити на такі: документи, що засвідчують факт надходження будівельних матеріалів на підприємство; документи, що складаються під час зберігання будівельних матеріалів на складах будівельних організацій; документи, що засвідчують факт списання будівельних матеріалів

на виконання будівельних робіт, або інше вибуття їх. Особливою документацією є Договір підряду; Договірна ціна на будівництво об’єкту; Відомість витрачених ресурсів витрат замовника (підрядника); Акт приймання-виконання будівельних робіт; Дефектний Акт.

Будівельні матеріали відображаються в бухгалтерському обліку та звітності відповідно до національного стандарту НП(С)БО 9 «Запаси». Облікове забезпечення стану та використання будівельних матеріалів на підприємстві ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» передбачає їх документальне оформлення, складський облік та облік безпосередньо в бухгалтерії підприємства з систематизацією в облікових регістрах та звітних документах. Згідно Наказу про облікову політику при вибутті запасів використовується метод ФІФО. Усклад запасів на підприємстві враховуються: - будівельні матеріали, а саме комплектуючі матеріали для здійснення електромонтажних та інших робіт, враховуються на субрахунку 205 «Будівельні матеріали»; - малоцінні та швидкозношувані предмети, враховуються на відповідному рахунку 22; - незавершене виробництво – незакінчені обсяги виконання робіт, враховуються на рахунку 23 «Виробництво». Списання будівельних матеріалів в основному відбувається на виконання будівельно-монтажних робіт. Деякі з них переводяться спочатку до складу МШП Аналітичний облік придбання та використання будівельних матеріалів ведеться за кожним видом таких матеріальних цінностей та відображується в картці рахунку 205. Будівельні матеріали можуть бути від замовника для цільового використання згідно з договором підряду. ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» в бухгалтерському обліку відображає такі матеріали за балансом на позабалансовому рахунку 021 «Устаткування, прийняте для монтажу» за замовниками, за видами товарно-матеріальних цінностей, окремими об’єктами та агрегатами, за місцями їх розташування.

РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ТА ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК»

3.1. Методичні аспекти контролю за станом та використанням будівельних матеріалів у діяльності ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК»

Контроль за достовірністю обліку використання будівельних матеріалів є важливим для забезпечення ефективного управління ресурсами, зниження витрат і підвищення рентабельності будівельного підприємства. Такий контроль включає систему заходів, які допомагають уникати помилок, втрат і зловживань, а також забезпечують точність та актуальність даних обліку

Слід погодитися з думкою науковців, що буде й притаманна у контексті контролю будівельних матеріалів, що метою внутрішнього контролю операцій з запасами є встановлення: достовірності первинних даних про наявність і рух будівельних матеріалів, повноти і своєчасності відображення первинних даних в зведених документах та облікових регістрах; правильності ведення обліку будівельних матеріалів відповідно до прийнятої облікової політики; достовірності відображення залишку будівельних матеріалів у звітності господарюючого суб'єкта [7]

Етапи контролю за обліком використання будівельних матеріалів

1) вхідний контроль**:** Перевірка матеріалів при їх надходженні на склад для підтвердження відповідності якості, кількості та вартості супровідним документам (накладним, актам приймання)

2) операційний контроль**:** Регулярна перевірка процесів обліку і використання матеріалів безпосередньо на будівельних майданчиках для виявлення невідповідностей в реальному часі

3) фінансовий контроль**:** Перевірка правильності розрахунку вартості використаних матеріалів у складі витрат на виконання будівельних робіт

Основні методи контролю за станом та використанням будівельних матеріалів представлено на рис. 3.1.

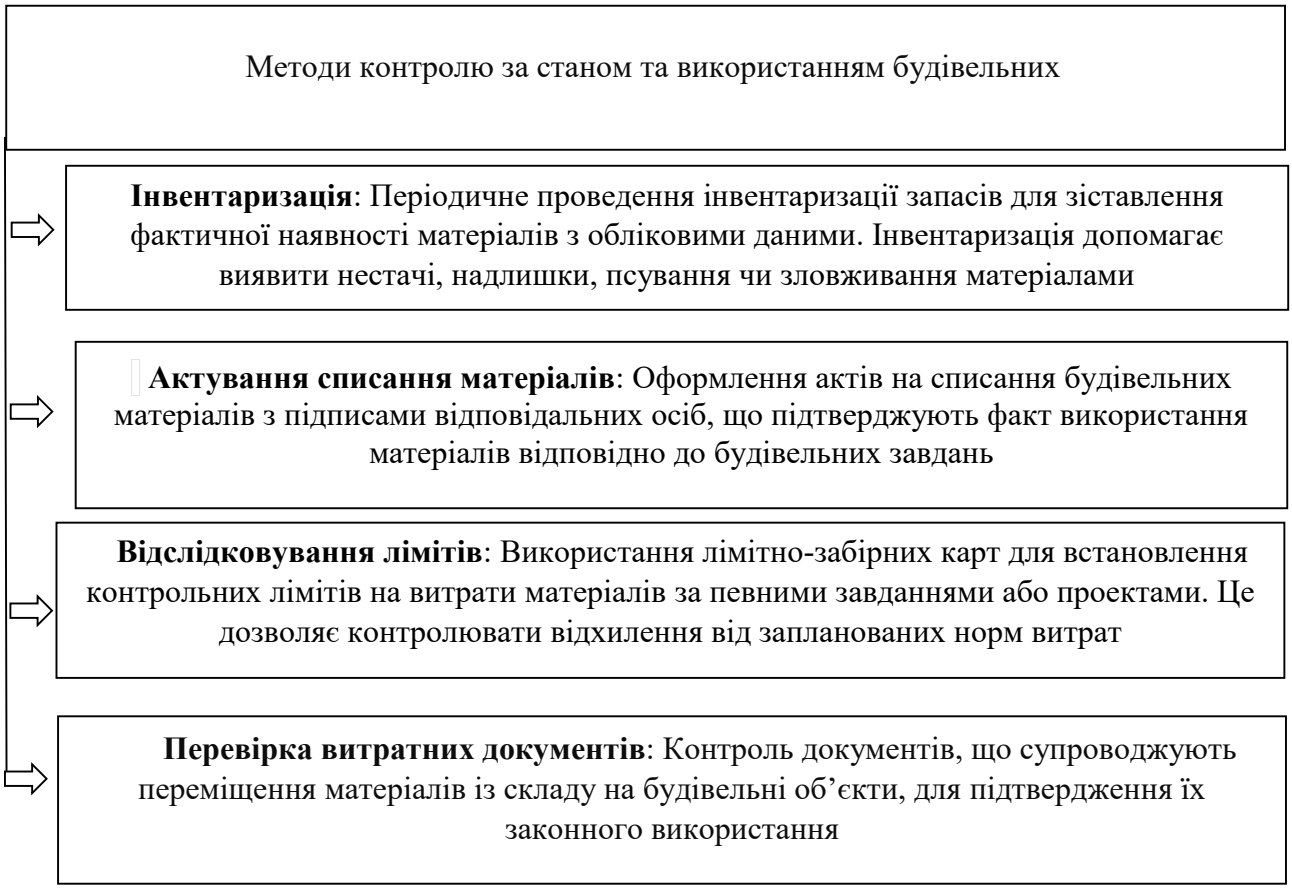


Рис. 3.1. Методи контролю будівельних матеріалів

Джерело: узагальнено автором

Контроль за станом та використанням будівельних матеріалів може здійснюватися за допомогою внутрішнього та зовнішнього аудиту (рис. 3.2)



Рис. 3.2. Види аудиту будівельних матеріалів

Джерело: узагальнено автором

Внутрішній аудит будівельних матеріалів є важливим інструментом контролю, який допомагає будівельним підприємствам забезпечити ефективне використання матеріальних ресурсів, попередити зловживання, мінімізувати втрати та підвищити загальну продуктивність. Внутрішній аудит зосереджується на оцінці відповідності облікових операцій та процедур стандартам і внутрішнім політикам підприємства

Основні цілі внутрішнього аудиту будівельних матеріалів:

1) перевірка достовірності обліку: виявлення невідповідностей між фактичними даними та обліковими записами, оцінка правильності ведення первинної документації;

2) оцінка ефективності управління запасами: аналіз процесів закупівлі, зберігання і використання матеріалів, а також виявлення можливих надлишків або нестач;

3) запобігання зловживанням: виявлення випадків нецільового використання або зловживання матеріалами, а також можливих розкрадань

При забезпеченні процесу внутрішнього аудиту початковим етапом є планування аудиту:

– визначення основних ризиків, пов'язаних з обліком і використанням матеріалів;

– розробка плану перевірки, визначення обсягу та періодичності аудиту, вибір методів і процедур для збору інформації.

Наступним має бути такий етап внутрішнього аудиту як аналіз облікової політики підприємства, а саме:

– перевірка облікової політики щодо ведення обліку матеріалів (методи оцінки, класифікація, амортизація), дотримання вимог стандартів;

– оцінка відповідності внутрішніх нормативних документів і регламентів з управління матеріальними ресурсами.

На основному етапі внутрішнього аудиту здійснюється перевірка наявності та стану будівельних матеріалів:

– інвентаризація матеріальних запасів на складах і будівельних майданчиках;

– зіставлення фактичної кількості матеріалів із даними обліку, виявлення можливих нестач або надлишків;

– оцінка умов зберігання матеріалів (наприклад, дотримання температурних умов для матеріалів, що потребують спеціальних умов зберігання);

– перевірка накладних, актів приймання, лімітно-забірних карт та інших документів на правильність оформлення та відповідність обліковим записам;

– оцінка точності списання матеріалів за конкретними об'єктами або проектами, перевірка актів списання матеріалів на будівництво;

– оцінка системи контролю за закупівлею і транспортуванням матеріалів

– перевірка ефективності використання лімітів на витрати матеріалів для будівельних проектів.

Заключним етапам є підготовка звіту, тобто складання звіту з викладенням основних результатів аудиту, виявлених порушень та рекомендацій щодо покращення процесів. Також на заключному етапі відбувається формулювання висновків про ефективність обліку і використання будівельних матеріалів, а також рекомендації для підвищення точності обліку.

Забезпечення достовірності обліку використання будівельних матеріалів сприяє зниженню витрат, підвищенню прозорості фінансових операцій та ефективності будівельного процесу. Виконання регулярного контролю, належне документування, використання сучасних інформаційних систем і дотримання нормативних вимог забезпечують ефективне управління матеріальними ресурсами підприємства

Наприклад, для оцінки системи внутрішнього контролю організації бухгалтерського обліку будівельних матеріалів та інших виробничих запасів пропонується проводити тестування працівників облікового апарату. Приклад питань, які пропонуються для проведення оцінки організації бухгалтерського обліку й системи внутрішнього контролю наведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Форма тестування для оцінки системи внутрішнього контролю

№ п/п	Зміст питання	Варіанти відповіді		Інформація відсутня
		Так	Ні	
1	Чи обізнані Ви з основними принципами обліку будівельних матеріалів відповідно до концептуальної основи обліку та звітності та нормам облікової політики ?			
2	Чи встановлений графік документообороту на підприємстві?			
3	Чи здійснюється інвентаризація будівельних матеріалів?			
4	Чи проводяться облікові процедури відповідно до встановлених термінів?			
5	Чи відповідає зміст первинних документів з обліку будівельних матеріалів інформативності обліку?			
6	Чи впроваджена сучасна автоматизована система обліку та сучасні програми обліку?			
7	Чи дієва система внутрішнього контролю на підприємстві?			
8	Чи надаєте Ви за центрами відповідальності у контексті управлінського обліку необхідну інформацію?			
9	Чи задовольняє Вас документальне забезпечення обліку будівельних матеріалів?			
10	Чи є у Вас доступ до регламентаційних документів зі здійснення будівельно-монтажних робіт та обліку будівельних матеріалів?			
11	Чи проводяться контрольні процедури щодо достовірності та повноти оприбуткування будівельних матеріалів?			
12	Чи здійснюєте Ви контрольні процедури самостійно?			
13	Чи доводиться Вам витрачати додатковий час для підготовки інформації для управлінського персоналу?			
14	Чи проводяться додаткові контрольні процедури перевірки достовірності інформації регістрів обліку перед складанням фінансової звітності?			
15	Чи здійснюється контроль використання будівельних матеріалів за видами та місцями виконання будівельних робіт ?			
16	Чи проводяться перевірки достовірності інформації синтетичного та аналітичного обліку будівельних матеріалів			
17	Чи задовольняє Вас організація документального забезпечення управлінського обліку будівельних матеріалів?			

Джерело: узагальнено автором

На підприємстві ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» система внутрішнього контролю за станом та використанням будівельних матеріалів представлена таким способом як проведення інвентаризації.

Інвентаризація будівельних матеріалів — це процес перевірки, обліку та оцінки фактичної наявності матеріалів на складі або будівельному об'єкті.

Інвентаризація допомагає визначити, чи відповідають дані бухгалтерського обліку фактичному стану, а також виявити можливі недостачі, надлишки або псування матеріалів. Основні етапи проведення інвентаризації на підприємстві ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» наведено на рис. 3.3.

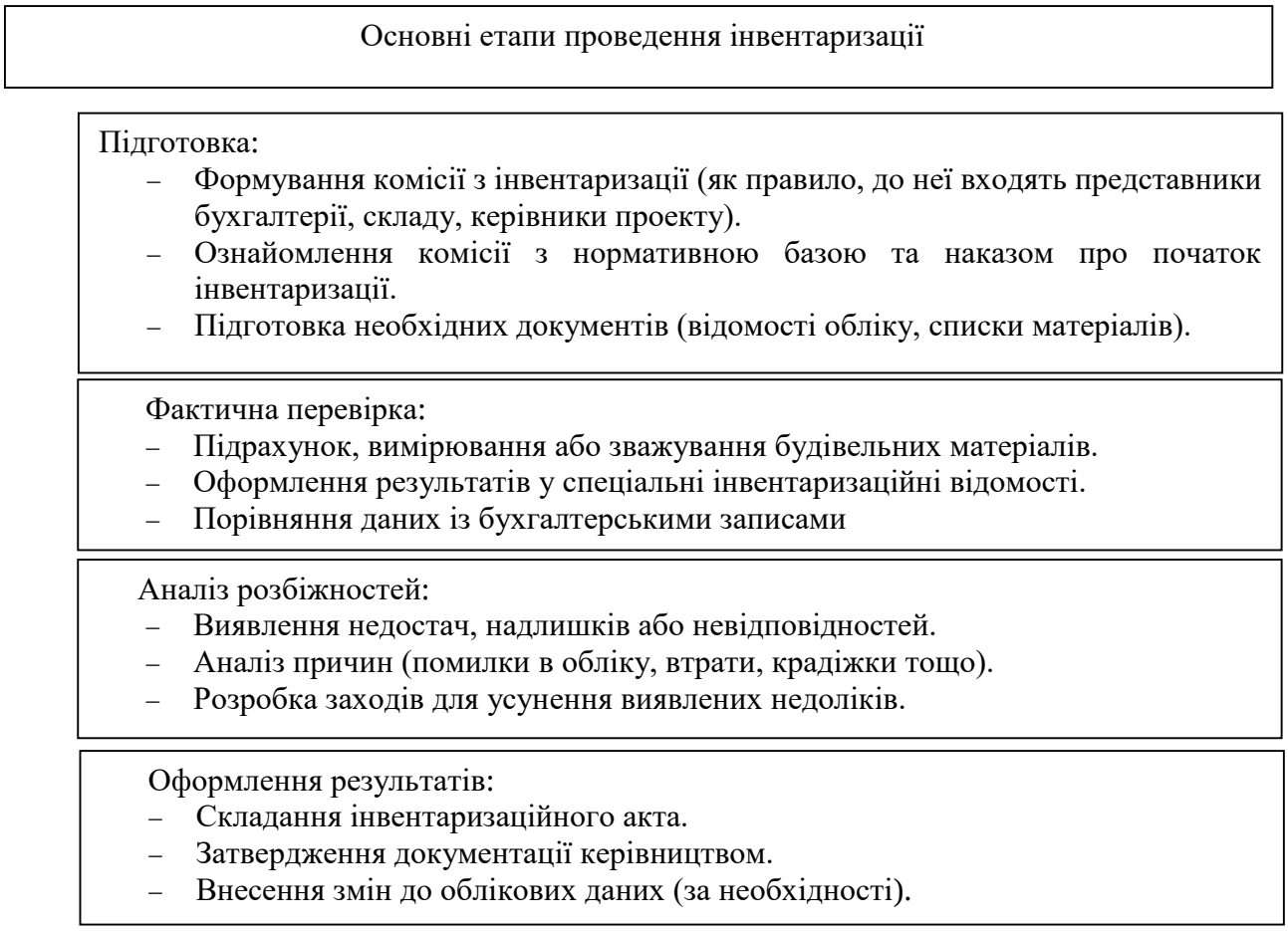


Рис. 3.3. Основні етапи проведення інвентаризації

Джерело: складено за даними [35]

Документи, які оформлюються під час проведення інвентаризації та використовуються в подальшому при оцінці достовірності обліку: Наказ про проведення інвентаризації, Інвентаризаційні описи (з переліком матеріалів, що підлягають перевірці), Акти інвентаризації (з підсумками та висновками).

У випадку, якщо за результатом проведеної інвентаризації виникли нестачі, то матеріально-відповідальні особи надають інвентаризаційній комісії письмові пояснення щодо причин їх виникнення. Як наприклад, подібна ситуація

відбулась на досліджуваному підприємстві, коли за результатами інвентаризації будівельних матеріалів було встановлено нестачу. Відображення результатів такої інвентаризації запасів в бухгалтерському обліку наведено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Відображення в бухгалтерському обліку результатів інвентаризації будівельних матеріалів

Дата	Зміст господарської операції	Д-т	К-т	Сума
01.12.2021	Списано облікову вартість будівельних матеріалів, виявлених як нестача	947	205	11275,00
01.12.2021	Віднесено на операційні витрати суму ПК, що припадає на балансову вартість будівельних матеріалів, яких не вистачає	949	641	2255,00
31.12.2021	Списано нестачу будівельних матеріалів результат операційної діяльності	971	947	11275,00
31.12.2021	Списано суму податкового кредиту на результат операційної діяльності	791	949	2255,00
01.12.2021	Відображено на позабалносовму обліку нестачу будівельних матеріалів	072		11275,00
01.12.2021	Віднесено на встановлену винну особу суму виявленої нестачі будівельних матеріалів	375	716	11275,00
01.12.2021	Списано із позабалансового рахунку суму нестачі будівельних матеріалів	-	072	11275,00
31.12.2021	утримано із заробітної плати винної особи суму нестачі будівельних матеріалів	661	375	11275,00
31.12.2021	списано суму відшкодування на результат операційної діяльності	716	791	11275,00
01.12.2021	Виявлено надлишок будівельних матеріалів	205	719	2240,00
31.12.2021	Списано на результат операційної діяльності суму надлишку	719	791	2240,00

Джерело: складено за даними підприємства.

Отже, за результатами дослідження встановлено, що на підприємстві ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» система внутрішнього контролю за станом та використанням будівельних матеріалів представлена таким способом як проведення інвентаризації. Під час проведення інвентаризації оформлюються наступні документи: Наказ про проведення інвентаризації, Інвентаризаційні описи (з переліком матеріалів, що підлягають перевірці), Акти інвентаризації (з підсумками та висновками).

3.2. Прогнозування економічного розвитку підприємства

Діагностика економічної діяльності підприємства повинна бути спрямована на пошук альтернативних шляхів його розвитку у стратегічні перспективі.

Для того, щоб діагностувати здатність нашого будівельного підприємства ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» погашати свої поточні зобов'язання перед контрагентами, проведемо оцінку його ліквідності та платоспроможності за 2021-2023 рр. (табл. 3.3) .

Таблиця 3.3

Оцінка ліквідності та платоспроможності ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК»

№ з/п	Показники	Нормативне (рекомендоване) значення	На кінець 2021 р.	На кінець 2022 р.	На кінець 2023 р.	Динаміка
1	2	3	4	5	6	7
1.	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	≥ 0,20-0,25	2,705	2,091	1,544	зменшення
2.	Коефіцієнт швидкої ліквідності	≥ 0,80-1,00	3,286	4,040	2,056	зменшення
3.	Коефіцієнт загальної ліквідності	≥ 2,00-2,50	3,471	4,388	2,325	зменшення

Джерело: складено за даними [Додаток Б]

Проведені розрахунки свідчать про доволі високу ліквідність та платоспроможність ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК», хоча й спостерігається динаміка їх зниження у 2023 році. Здатність ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» вчасно погашувати свої поточні зобов'язання перед контрагентами обумовлена наявністю у підприємства найбільш ліквідних активів. А саме грошових коштів, дебіторської заборгованості та запасів ТМЦ. У 2021 році у підприємства було в наявності грошових коштів на суму 1277 тис. грн порівняно із поточними зобов'язаннями у сумі 472,7 тис. грн, що дозволило отримати дуже високий показник абсолютної ліквідності. У наступні роки грошей у наявності на кінець періоду було менше, проте й зменшилися його зобов'язання. Відтак, хоча й зменшується показник абсолютної ліквідності, її рівень перевищує нормативні значення.

Для діагностики фінансового стану ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» доцільно провести аналіз фінансової стійкості (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Аналіз фінансової стійкості ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК»

№ з/п	Показники	Нормативне (рекомендоване) значення	На кінець 2021 р.	На кінець 2022 р.	На кінець 2023 р.	Динаміка
1	2	3	4	5	6	7
1.	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	≥ 0,5 (або 50%)	0,742	0,928	0,882	до зменшення
2.	Коефіцієнт фінансового ризику	≤ 1,0	0,177	0,078	0,151	до зменшення
3.	Коефіцієнт мобільності	до зростання	0,836	0,542	0,643	до зменшення
4.	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	≥ 0,1	0,437	0,145	0,199	до зменшення
	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	≥ 1,0	16,652	8,516	7,825	до зменшення
6.	Коефіцієнт співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю	≥ 1,0	0,794	1,944	0,703	до зменшення

Джерело: складено за даними [Додаток Б]

Проведені розрахунки свідчать про доволі високу фінансову стійкість підприємства ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК», хоча й спостерігається динаміка їх зниження у 2023 році. Кардинальне зниження відбулося у 2022 році, тобто саме коли розпочалася війна. Усі підприємства національної економіки будь-якої сфери зазнали значного зниження свого економічного розвитку та ефективності функціонування. Проте, вже у 2023 році ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» знайшло важелі протистояти загрозам зовнішнього середовища та поліпшити свій фінансовий стан.

В цілому, можна констатувати факт, що ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» є платоспроможним суб'єктом господарювання, що має у складі своїх активів значну кількість високоліквідних активів, що дозволяє йому сплачувати свої

зобов’язання перед кредиторами. Також показники фінансової стійкості свідчать про незалежність від зовнішніх джерел фінансування його ресурсного потенціалу та здатність забезпечувати виконання будівельних робіт за рахунок власних джерел.

Для проведення прогнозування економічного розвитку підприємства за рахунок використання його внутрішніх можливостей широкого застосування набули методи економіко-статистичного моделювання, а саме кореляційно-регресійний аналіз.

Кореляційно-регресійний аналіз дозволяє:

1. Оцінити зв’язок між змінними: Визначити, чи існує взаємозв’язок між двома чи більше змінними Оцінити напрямок зв’язку (позитивний чи негативний).

2. Оцінити силу зв’язку: Визначити, наскільки сильний зв’язок між змінними за допомогою коефіцієнта кореляції (наприклад, коефіцієнт Пірсона чи Спірмена

3. Створити математичну модель: Регресійний аналіз дозволяє побудувати модель, яка описує залежність однієї змінної (залежної) від однієї чи кількох інших (незалежних)

4. Прогнозувати значення: на основі регресійної моделі можна прогнозувати значення залежної змінної при відомих значеннях незалежних змінних.

5. Оцінити вплив окремих факторів: у випадку множинної регресії можна визначити, наскільки кожна незалежна змінна впливає на залежну.

6. Підтвердити або спростувати гіпотези: аналіз дозволяє перевірити, чи є статистично значущими зв’язки між змінними, що важливо для наукових досліджень.

У реальних умовах взаємозв’язки між змінними рідко бувають суворо детермінованими. Кореляційно-регресійний аналіз враховує стохастичний (випадковий) характер зв’язків, дозволяючи оцінити не лише сам факт залежності, а й рівень її варіабельності.

Регресійна модель описує залежність між факторами (незалежними змінними) та результативним показником (залежною змінною) з урахуванням впливу випадкових факторів. Наприклад:

$$Y=a0+a1X1+a2X2+\cdots+anXn+\varepsilon \qquad (3.1)$$

Де Y — залежна змінна,

X1,X2,…,Xn _ — незалежні змінні,

a0,a1,…,an — параметри моделі,

ε — випадкова помилка.

Регресійна модель дозволяє

1) Описувати залежність між змінними**:** Побудувати математичну залежність між незалежними змінними (факторами) і залежною змінною (результативним показником).

2) Прогнозувати значення Регресійна модель дозволяє прогнозувати значення залежної змінної при відомих значеннях незалежних змінних. Кількісно оцінювати, як кожна незалежна змінна впливає на залежну

3) Оцінювати вплив фактторів: Кількісно оцінювати, як кожна незалежна змінна впливає на залежну.

4) Виявляти значущість змінних: Визначити, які незалежні змінні мають значний вплив на залежну змінну, а які є статистично незначущими.

5) Аналізувати складні взаємозв’язки: У разі використання нелінійної регресії або взаємодії факторів можна описати складніші залежності, які не є лінійними.

6) Розробляти стратегії управління: На основі результатів аналізу можна приймати обґрунтовані рішення, спрямовані на досягнення оптимальних результатів.

Вплив змінних факторів на результативний показник показують коефіцієнти регресії — це числовий показник у регресійній моделі, який

характеризує величину і напрям впливу незалежної змінної (фактора) на залежну змінну (результативний показник).

Значущість моделі показують коефіцієнт кореляції і коефіцієнт детермінації

Коефіцієнт кореляції показує ступінь і напрямок лінійного зв'язку між двома змінними. Він є числовим показником, який допомагає оцінити, наскільки тісно пов'язані змінні, і чи існує між ними лінійна залежність

Коефіцієнт детермінації — це показник, який оцінює, наскільки добре регресійна модель пояснює варіацію залежної змінної. Наприклад, R2=0.75R^2 = 0.75R2=0.75 означає, що модель пояснює 75% варіації залежної змінної. Решта 25% залишаються неврахованими моделлю (вплив випадкових чи інших неврахованих факторів).

Аналіз дозволяє перевірити, наскільки отримані результати є значущими (з точки зору ймовірності), що є важливим для формулювання висновків

Кореляційно-регресійний аналіз надає інструменти для дослідження складних взаємозв'язків між змінними, що включають випадковість, і дозволяє робити науково обґрунтовані прогнози в умовах невизначеності.

У сучасних ринкових умовах господарювання отриманий фінансовий результат є ключовим показником в системі управління підприємством, оскільки відображає ефективність діяльності підприємства. У зв'язку з цим для проведення економіко-математичного моделювання за допомогою кореляційно-регресійного аналізу, результативним показником (у) було обрано саме фінансовий результат, оскільки на рівень даного показника значною мірою впливає рівень ефективності використання будівельних матеріалів задля виконання будівельних робіт.

Кореляційно-регресійний аналіз дозволить перейти від функціонального зв'язку між факторами та результативним показником до стохастичної залежності, яка є більш прийнятною до умов реальної економіки. У якості факторних показників (х) було обрано: матеріаловіддачу (x_1), матеріаломісткість (x_2), коефіцієнт оборотності виробничих запасів (x_3), тривалість обороту

виробничих запасів (x_4), коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (x_5).

Вихідна інформація для побудови регресійної моделі впливу факторів на зміну рентабельності витрат підприємства подана в табл.3.5.

Таблиця 3.5

Вихідна інформація для побудови регресійної моделі впливу факторів на зміну фінансового результату ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК»

Рік	Квартал	фінансовий результат (у)	Матеріало-віддача (x_1)	Матеріало-місткість (x_2)	Коефіцієнт оборотності виробничих запасів (x_3)	Тривалість обороту виробничих запасів (x_4)	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (x_5)
2021	1	27,1	1,581	0,592	94,54	16,78	16,32
	2	16,4	1,334	0,432	93,22	15,47	16,33
	3	16,2	1,264	0,482	92,44	19,32	16,65
	4	25,9	1,118	0,491	95,56	17,87	16,72
2022	1	-25,7	2,524	0,393	81,94	20,76	8,55
	2	-19,3	2,455	0,381	89,23	21,45	8,33
	3	-23,1	2,233	0,413	83,54	21,23	8,64
	4	-22,9	2,123	0,452	85,23	19,17	8,71
2023	1	25,7	1,325	0,635	95,46	1959	7,56
	2	26,8	1,219	0,561	98,32	17,33	7,67
	3	26,6	1,179	0,571	92,98	12,54	7,85
	4	26,5	1,139	0,581	93,78	15,48	7,89

Джерело: складено за даними [Додаток Б]

Реалізація кореляційно-регресійного аналізу була вирішена за допомогою табличного процесора Excel. Основні висновки щодо вирішення цієї задачі наведені у табл. 3.8. Коефіцієнт кореляції R = 0,98114. Він показує, що у рівнянні дуже тісний кореляційний зв'язок, який характеризує залежність результативного показника від факторів, які включено у модель. Коефіцієнт детермінації R^2 = 0,96138, показує, яка частка варіації результативного показника ***y*** пояснюється змінними факторами x_1, x_2, x_3, x_4. Тобто R^2 показує, що 98% варіації рентабельності витрат пояснюється змінами використаних

факторів. На частку факторів, які не увійшли до моделі, припадає лише 4%. Рівняння регресії приймає такий вигляд:

$$y = +15{,}7508 + 1{,}5919\ x_1 - 5{,}1527\ x_2 + 0{,}1821\ x_3 - 0{,}4935\ x_4 + 1{,}1945\ x_5 \qquad (3.2)$$

Результати вирішення моделі впливу ефективності використання виробничих запасів будівельних матеріалів на зміну фінансового результату наведено на рис. 3.4.

вивід підсумків

регресійна статистика	
множинний R	0,980114467
R-квадрат	0,961382112
нормований R-квадрат	0,944033756
стандартна похибка	0,034782619
спостереження	12

дисперсійний аналіз

	df	SS	MS	F	Значимость F
Регресія	5	0,082339256	0,017082238	16,50971556	0,004059828
Залишок	6	0,006479389	0,001346786		
Разом	11	0,089107612			

	кефіцієнти	*стандартна похибка*	*t-стати-стика*	*p-значення*	*нижні 95%*	*верхні 95%*	*нижні 95,0%*	*верхні 95,0%*
Y-перетин	+15,750812	2,181300	-1,141160	0,25297151	-7,8898881	2,451212	-7,81715	2,341264
змінна X 1	+1,591946	2,312679	1,18910	0,289041	-2,78567	8,111512	-2,78117	8,151164
змінна X 2	-5,152792	0,275954	1,455141	0,214319	-0,275756	1,021315	-0,271751	1,021307
змінна X 3	+0,182106	0,697417	0,294195	0,806515	-1,469955	1,821919	-1,461751	1,823168
змінна X 4	-0,493545	0,714036	1,457012	0,188225	-0,646556	2,721689	-0,641581	2,725133
змінна X 5	+1,194545	0,833016	1,549617	0,396715	-0,194667	2,491624	-0,471521	2,29141

Рис. 3.4. Результати моделювання

Джерело: складено автором

Знаки перед змінними ознаками відповідають економічній логіці і підтверджують той факт, що збільшення матеріаломісткості та тривалості обороту будівельних матеріалів, фінансовий результат буде мати зменшення на 5,1527% та 0,4935%, а зростання віддачі матеріалів, їх оборотності, а також

забезпечення будівельних матеріалів за рахунок власних оборотних коштів призведе до збільшення фінансового результату відповідно на 1,5919 %; 0,1821% та 1,1945%.

Перевірити значущість регресійної моделі можна використовуючи коефіцієнти множинної кореляції та детермінації, а також F- критерій Фішера (F-критерій Фішера = 16,509).

Таким чином, результати кореляційно-регресійного аналізу дозволили визначити основні шляхи підвищення ефективності роботи підприємства за виробничими запасами, а саме: впровадження економічно обґрунтованих норм виробничих запасів та посилення контролю за доцільністю і обґрунтування їх використання; розширення складської системи матеріально-технічного забезпечення та проведення інвентаризації з метою знецінення або списання залежаних, прострочених і неліквідних ТМЦ; співпрацювати тільки з надійними постачальниками виробничих запасів, щоб уникнути зниження ритму роботи підприємства; зменшення відходів і втрат у процесі виробництва, а також збереження повторного використання виробничих запасів.

Результати кореляційно-регресійного аналізу можуть надати цінну інформацію для оптимізації управління виробничими запасами та підвищення ефективності роботи підприємства. Основні шляхи, які можна визначити на основі таких результатів, включають:

1) Оптимізація обсягів запасів. Якщо аналіз показав сильний вплив обсягу запасів на ефективність (наприклад, прибутковість чи витрати), слід оптимізувати рівень запасів: уникати як надмірного накопичення (високі витрати на зберігання), так і дефіциту (перебої у виробництві); впровадження системи Just-in-Time для мінімізації зайвих запасів.

2) Покращення управління запасами. Впровадження автоматизованих систем управління запасами (ERP-систем) для моніторингу та прогнозування потреб. Використання методів ABC-аналізу для фокусування на критично важливих позиціях.

3) Зменшення вартості зберігання. Якщо виявлено значну кореляцію між витратами на зберігання і загальною ефективністю, необхідно: Знижувати витрати на оренду/утримання складів; оптимізувати логістичні процеси.

4) Поліпшення оборотності запасів. Якщо регресійна модель вказує, що оборотність запасів значно впливає на прибутковість, слід: сприяти швидшій реалізації готової продукції. скорочувати час зберігання матеріалів та компонентів.

5) Переоцінка політики закупівель. Якщо аналіз показує, що частота та обсяг закупівель впливають на ефективність: перегляд умов закупівель з постачальниками; укладання довгострокових контрактів для стабільності поставок.

Отже, будівельним організаціям таким як ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» задля підвищення прибутковості здійснення основної діяльності з виконання будівельно-монтажних робіт необхідно, передусім, забезпечити ефективність використання основних матеріальних активів у частині саме будівельних матеріалів. Ефективність використання будівельних матеріалів забезпечується через комплексний підхід, що включає раціональне планування, управління, зберігання та використання матеріалів. Основні напрями підвищення ефективності. Раціональне планування матеріальних будівельних ресурсів через оптимізацію потреби в них, тобто проведення точних розрахунків обсягів необхідних матеріалів для уникнення надлишків або дефіцит; використання універсальних та стандартизованих матеріалів зменшує відходи, вибір якісних матеріалів. Удосконалення технологій будівництва, Ефективне управління запасами використання автоматизованих систем управління матеріалами для запобігання перевитратам. Оптимізація логістики: зменшення часу та витрат на транспортування матеріалів. Застосування вищезазначених методів дозволить знизити витрати на будівельні матеріали, підвищити якість виконання будівельних робіт, забезпечити стійкість проектів до зростання цін на матеріали.

3.3. Удосконалення облікового забезпечення стану та використання будівельних матеріалів

Своєчасна та достатня забезпеченість підприємства запасами веде до ритмічної та ефективної роботи підприємства, зниження витрат. У зв'язку з цим, бухгалтерський облік виробничих запасів має бути спрямований на вирішення проблем та сприяти забезпеченню контролю за своєчасністю постачання, виявленням надлишків та недостач, раціональним використанням ресурсів у цілому шляхом своєчасного та повного надання необхідної інформації для ефективного управління запасами.

А тому, для своєчасного відображення і контролю за рухом, фактичною наявністю виробничих запасів на підприємстві та відповідністю з даними бухгалтерського обліку є доцільним складати і затверджувати графік документообігу, з чітким його дотриманням.

З метою поліпшення обліку виробничих запасів доцільно виділити напрямки удосконалення обліку на підприємстві (рис. 3.5).

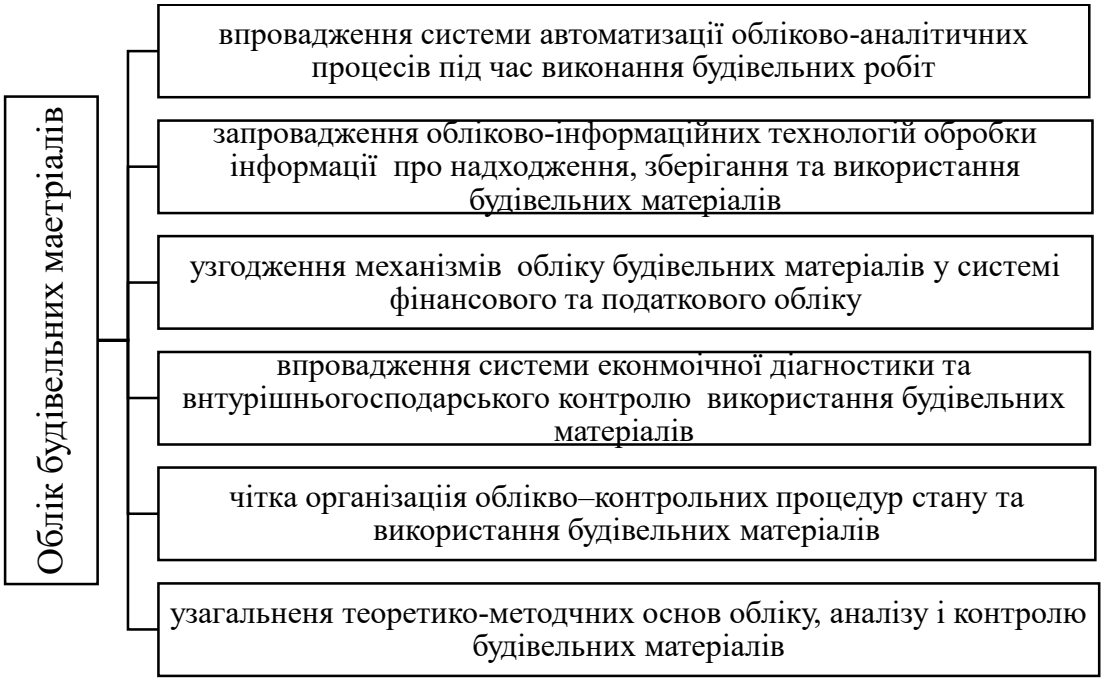


Рис. 3.5. Напрямки удосконалення обліку будівельних матеріалів

Джерело: складено автором

Серед наведених напрямків є автоматизація облікових процесів, тобто впровадження автоматизованих системи управління ресурсами, такі як SAP, 1С, або інші спеціалізованих програм, дозволяють інтегрувати облік будівельних матеріалів із загальною системою управління підприємством.

Оптимізація облікових процедур передбачає

- запровадження системи оперативного обліку: щоденний контроль надходження, витрат та залишків матеріалів.
- групування матеріалів за типами: розподіл на основні, допоміжні та інші категорії для спрощення аналізу.
- автоматичне списання матеріалів: врахування специфіки робіт (наприклад, розрахунок нормативних витрат)

Серед наведених напрямків удосконалення обліку виробничих запасів є чітка організація обліково-контрольних процедур руху запасів на підприємстві, яку досягається за допомогою застосування прийомів обліку за центрами відповідальності, оперативного регулювання процесів утворення запасів та заходів контролю.

Проведений моніторинг організації складського обліку дозволяє констатувати, що серед проблем у будівельній установі є відсутність або обмеженість бухгалтерського контролю за роботою завідувача складом на окремих ділянках будівництва. Дану проблему можна вирішити за допомогою перегляду організації внутрішнього контролю та розробки нового дієвого способу, наприклад: здійснення незапланованого моніторингу залишків будівельних матеріалів, організація фактичного, а не фіктивного контролю.

Організаційні аспекти ведення бухгалтерського обліку, у т.ч. будівельних матеріалів на підприємстві знаходяться під впливом мінливих змін як облікового так і податкового законодавства. Щоб враховувати всі законодавчі обліково-податкові зміни під час облікового забезпечення стану та використання будівельних матеріалів кожен працівник бухгалтерії повинен підвищувати кваліфікацію.

Удосконалення професійних навичок, оновлення здобутих знань у галузі податкового законодавства, підвищення компетентності у обробці великих масивів фінансової інформації – лише неповний список вимог, яким мають відповідати спеціалісти фінансової сфери, зокрема працівники відділу бухгалтерії. Тому пропонується різні способи підвищення кваліфікації бухгалтерів (рис. 3.6):

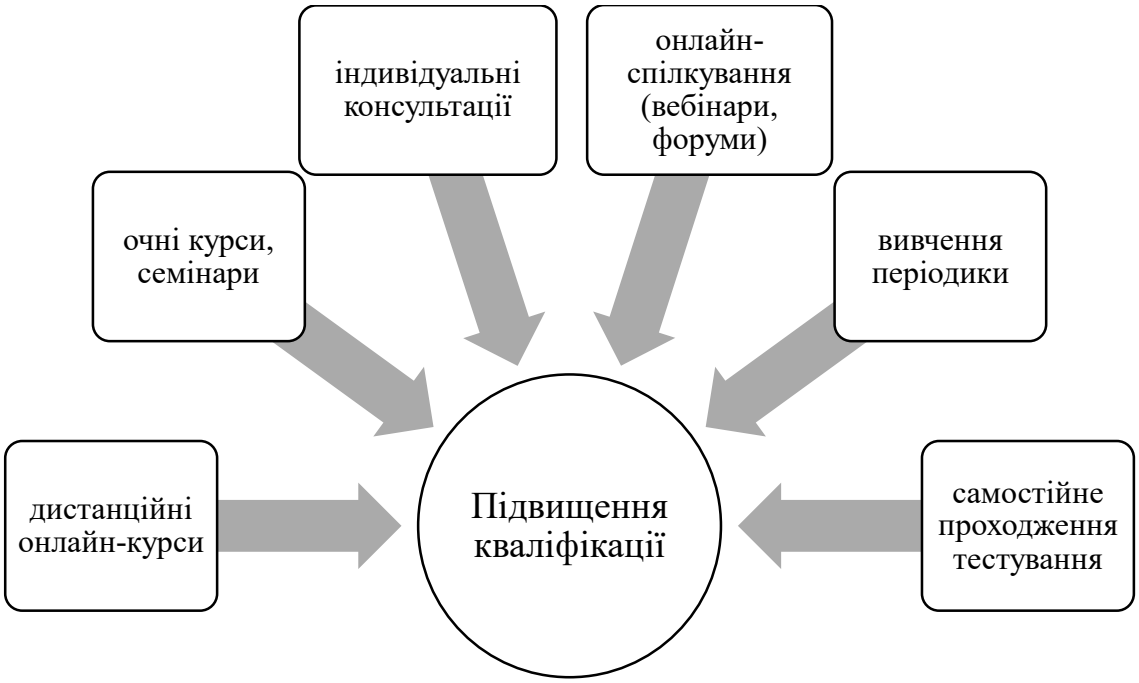


Рис. 3.6. Способи підвищення кваліфікації бухгалтерів

Джерело: власна розробка

Облікова політика будівельних матеріалів має важливе значення для ефективної організації бухгалтерського обліку. Оскільки доцільність, обґрунтованість і деталізація процесу обліку будівельних матеріалів необхідні для визначення результатів діяльності будівельної компанії та прийняття ефективних управлінських рішень. Задля достовірної організації обліку виробничих запасів на підприємстві має бути облікова політика щодо основних альтернативних питань оцінки будівельних матеріалів, формування їх первісної вартості при придбанні та ін. (табл.3.6).

Таблиця 3.6

Елементи облікової політики в частині організації обліку запасів

Елементи об’єкта облікової політики	Альтернативні варіанти обліку запасів
Форми первинних облікових документів	Встановлюється підприємством самостійно, виходячи з галузевих особливостей і потреб управління.
Робочий план рахунків	Містить синтетичні та аналітичні рахунки для формування системи бухгалтерського обліку з метою своєчасного та повного відображення інформації в обліку та звітності.
одиниця обліку запасів	Вибирається підприємством самостійно відповідно за найменуванням або однорідною групою (типом) запасів.
Методика обліку транспортно-складських витрат	Вибирається підприємством самостійно відповідно шляхом прямого віднесення до первісної вартості одиниці запасів; або з відображенням на окремому субрахунку та розподілом за середнім відсотком ТЗВ
Методика оцінки вибуття запасів	встановлюється самостійно виходячи з альтернативності методів оцінки, які регламентує НП(С)БО 9
Правила документообігу та обробки облікової інформації	встановлюються підприємством самостійно виходячи з галузевих особливостей і потреб управління.
Організація аналітичного обліку запасів	Встановлюється підприємством самостійно Для контролю за зберіганням і використанням будівельних матеріалів в аналітичному обліку будівельні матеріали обліковуються за видами, місцями зберігання, матеріально відповідальними особами
Організація обліку будівельних матеріалів на складах та будівельних майданчиках	Складський облік організовується за видами будівельних , за місцями зберігання, за кількістю та партіями виробничих запасів. Чіткий поділ зон зберігання за типами матеріалів (основні, допоміжні, швидкопсувні, великогабаритні тощо)
Система внутрішнього контролю	Контроль за організацією даних оперативного та поточного обліку повинен здійснювати відділ бухгалтерії. Служба постачання повинна забезпечити контроль за виконанням договорів, своєчасним надходженням і оприбуткуванням будівельних матеріалів

Джерело: складено за даними [14, с. 141-142]

Для раціональної організації інвентаризації, бухгалтерського обліку на підприємстві необхідно забезпечити ефективну організацію документообігу на всіх етапах обліку запасів і затвердити форми первинних документів обліку запасів.

Ключовими напрямками удосконалення та оптимізації обліку будівельних матеріалів на підприємстві ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК», на нашу думку, на мають стати:

1) спрощення оформлення операцій, пов’язаних з оприбуткуванням і витратами товарно-матеріальних цінностей;

2) відображення на картках складського обліку внутрішнього переміщення будівельних матеріалів;

3) проведення відпуску будівельних матеріалів, виходячи із встановленого ліміту, у виробництво шляхом оформлення безпосередньо в картках складського обліку;

4) ретельний контроль за своєчасним проведенням інвентаризацій і вибіркових перевірок;

5) впровадження ефективних форм попереднього й поточного контролю дотримання норм будівельних матеріалів при їх витрачанні;

6) визначення оптимальної потреби у виробничих запасах, їх належне зберігання і раціональне використання;

7) розробка системи автоматизації обліково-аналітичних процедур в управлінні процесом надходження та використання будівельних матеріалів;

8) проектування системи економічного аналізу та контролю ефективності використання будівельних матеріалів

9) використання задля підтвердження факту обліку будівельних матеріалів уніфікованих форм первинних документів, створення графіків документообігу, контроль із боку працівників бухгалтерії правильності оформлення первинної документації з обліку будівельних матеріалів

Удосконалення обліку будівельних матеріалів дозволяє мінімізувати втрати, підвищити прозорість та ефективність управління запасами, що сприяє загальному зростанню продуктивності підприємства. Удосконалення обліку будівельних матеріалів має бути спрямовано на підвищення ефективності, прозорості та точності управління матеріальними ресурсами.

Висновки до розділу 3

За результатами дослідження встановлено, що на підприємстві ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» система внутрішнього контролю за станом та використанням будівельних матеріалів представлена таким способом як проведення інвентаризації. Контроль за достовірністю обліку використання будівельних матеріалів є важливим для забезпечення ефективного управління ресурсами, зниження витрат і підвищення рентабельності будівельного підприємства. Виконання регулярного контролю, належне документування, використання сучасних інформаційних систем і дотримання нормативних вимог забезпечують ефективне управління матеріальними ресурсами підприємства. Під час проведення контролю дієвим способом є проведення тестування працівників, що забезпечують облікову систематизацію на підприємстві. На досліджуваному підприємстві у зазначені терміни проводиться інвентаризація будівельних матеріалів, за результатами якою встановлюється відповідність фактичних даних тій інформації, що зазначена в первинних документах та регістрах обліку.

За результатами проведеної економічної діагностики фінансового стану підприємства встановлено, що ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» є платоспроможним суб'єктом господарювання. Здатність ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» вчасно погашувати свої поточні зобов'язання перед контрагентами обумовлена наявністю у підприємства найбільш ліквідних активів, а саме грошових коштів, дебіторської заборгованості та запасів ТМЦ. Усі показники ліквідності перевищують нормативні значення, хоча й спостерігається тенденція до їх зменшення у 2023 році. В цілому, можна констатувати факт, що ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» є платоспроможним суб'єктом господарювання, що має у складі своїх активів значну кількість високоліквідних активів, що дозволяє йому сплачувати свої зобов'язання перед кредиторами. Також показники фінансової стійкості свідчать про незалежність від зовнішніх джерел фінансування його ресурсного потенціалу та здатність забезпечувати виконання будівельних робіт за рахунок власних джерел. Для проведення прогнозування економічного

розвитку підприємства було проведено економіко-статистичне моделювання залежності фінансового результату від факторів за рахунок використання його внутрішніх можливостей з ефективного використання будівельних матеріалів. Встановлено, що збільшення матеріаломісткості та тривалості обороту будівельних матеріалів, фінансовий результат буде мати зменшення , а зростання віддачі матеріалів, їх оборотності, а також забезпечення будівельних матеріалів за рахунок власних оборотних коштів призведе до збільшення фінансового результату.

Проведений моніторинг організації обліку будівельних матеріалів при виконанні будівельних робіт дозволяє констатувати такі напрямки його поліпшення:

– для своєчасного відображення і контролю за рухом, фактичною наявністю та цільовим використанням будівельних матеріалів доцільним є запровадження графіку документообігу з чітким його дотриманням

– організацію внутрішнього контролю та розробки нового дієвого способу, наприклад: здійснення незапланованого моніторингу залишків будівельних матеріалів на місцях зберігання та будівельних майданчиках

– забезпечення достовірної облікової оцінки точності списання матеріалів за конкретними об'єктами або проектами, перевірка актів списання матеріалів на будівництво

– удосконалення професійних навичок у сфері облікового та податкового законодавства працівників бухгалтерії, а також матеріально-відповідальних осіб за стан та використання будівельних матеріалів за місцями їх зберігання та за місцями проведення будівельних робіт;

– будівельним організаціям таким як ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» задля підвищення прибутковості здійснення основної діяльності з виконання будівельно-монтажних робіт необхідно, передусім, забезпечити ефективність використання основних матеріальних активів у частині саме будівельних матеріалів.

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження та критичного розгляду теоретико-практичних аспектів обліку та контролю операцій з постачанням, станом зберігання та використання будівельних матерів при виконанні будівельно-монтажних робіт підприємством ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» зроблено такі висновки:

1. Сутність будівельних матеріалів як виробничих запасів, які виступають об'єктами обліку і контролю полягає в їх ролі як складової частини активів будівельних організацій і важливого об'єкта для фінансового та управлінського обліку, ефективного управління будівельним процесом, забезпечення безперервності та ефективності будівельного виробництва. Інтерпретація виробничих запасів, до яких відносяться й будівельні матеріали, розглядається науковцями в контексті економічного, бухгалтерського та логістичного аспектів. Економічна сутність будівельних матеріалів полягає у їх пріоритетності для забезпечення безперервного будівельного процесу, зниження ризиковості будівельного процесу та зростання ефективного управління виконанням будівельних робіт. Облікова сутність полягає у визнанні їх активами, використання яких призведе до отримання економічних вигід від виконання будівельно-монтажних робіт. Здійснений моніторинг наукових публікацій дозволив згрупувати такі класифікаційні ознаки: за способом використання в діяльності суб’єктів господарювання, за ступенем здійснення контролю за будівельними матеріалами, тобто контрольовані та неконтрольовані, за джерелами фінансування їх наявності (придбання за рахунок власних або залучених джерел), за об’єктами управління.

2. Нормативне регулювання обліку будівельних матеріалів в Україні є ключовим аспектом для забезпечення прозорості, відповідності стандартам та ефективності управління будівельними ресурсами. Це регулювання ґрунтується на законодавчих і нормативних актах, що визначають вимоги до ведення бухгалтерського обліку і звітності, методів оцінки та документального оформлення операцій з будівельними матеріалами. Основні регламенти

формування в обліку інформації про будівельні матеріали та розкриття їх у фінансовій звітності у складі виробничих запасів визначає НП(С)БО 9 «Запаси». В системі облікового забезпечення будівельних матеріалів важливим є їх оцінка, яка впливає на визначення собівартості будівельних робіт. оцінка має бути проведена при надходженні, списанні та на дату формування показників фінансової звітності. Для будівельних підприємств важливим є вибір методу складського обліку будівельних матеріалів з урахуванням специфіки виконання будівельно-монтажних робіт. Виконання законодавчих вимог і належне ведення обліку допомагає досягти високої ефективності управління будівельними матеріалами, знижує ризики і забезпечує прозорість у діяльності будівельної компанії

3. Управління процесами постачання та використання будівельних матеріалів у складі оборотних активів підприємств будівельної галузі має кардинальне значення у контексті забезпечення їх ефективного розвитку та забезпечення безперервного процесу задоволення потреб споживачів у здійсненні певного комплексу тих чи інших робіт. Задля забезпечення процесу управління будівельними матеріалами мають бути використані методи оптимізації процесів постачання та використання будівельних матеріалів, серед яких слід виділити наступні:

– управління запасами за методом «точно вчасно» (Just-in-Time): постачання матеріалів безпосередньо перед використанням для мінімізації витрат на зберігання; MRP (Material Requirements Planning): планування потреби в матеріалах на основі графіку виробництва

– проведення ABC-аналізу, тобто визначення пріоритетних матеріалів для зосередження управлінських зусиль на основних групах, які формують найбільшу частку витрат

– використання програмного забезпечення: ERP-системи для управління ресурсами підприємства; WMS (Warehouse Management System) для управління складськими запасами.

4. Відповідно до реєстраційних документів основними видами діяльності ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» є монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування, що включає комплекс робіт з проектування, установки, налаштування та обслуговування інженерних систем, які забезпечують комфортне та безпечне середовище у житлових, комерційних та промислових приміщеннях виконання електромонтажних робіт. Для здійснення будівельних процесів ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» має у своєму використанні відповідний ресурсний потенціал, який складається з оборотних та необоротних активів, а також трудових і фінансових ресурсів. За останні періоди спостерігається негативна тенденція зменшення загальної валюти балансу, тобто наявного виробничого потенціалу ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК», особливо оборотних активів. У період воєнного стану будівельна організація ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» зазнала значного зменшення отриманих результатів від виконання будівельно-монтажних та електромонтажних робіт. Це зумовлено як втратою потенційних замовників, так і погіршенням матеріального забезпечення будівельними матеріалами.

5. На підприємстві впроваджено автоматизовану систему обліку з формуванням усіх облікових регістрів, що відповідають журнально-ордерної формі обліку. Відповідно до альтернативності вибору та податкового законодавства підприємство ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» знаходиться на загальній системі оподаткування зі сплатою податку на прибуток. Підприємство є платником податку на додану вартість. Документальне забезпечення виконання будівельно-монтажних робіт та використання будівельних матеріалів має свою специфіку у частині нормативних та форм первинних документів умовно документи, які оформляються під час здійснення операцій з будівельними матеріалами можна поділити на такі: документи, що засвідчують факт надходження будівельних матеріалів на підприємство; документи, що складаються під час зберігання будівельних матеріалів на складах будівельних організацій; документи, що засвідчують факт списання будівельних матеріалів на виконання будівельних робіт, або інше вибуття їх. Особливою документацією

є Договір підряду; Договірна ціна на будівництво об’єкту; Відомість витрачених ресурсів витрат замовника (підрядника); Акт приймання-виконання будівельних робіт; Дефектний Акт.

6. Будівельні матеріали відображаються в бухгалтерському обліку та звітності відповідно до національного стандарту НП(С)БО 9 «Запаси». Облікове забезпечення стану та використання будівельних матеріалів на підприємстві ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» передбачає їх документальне оформлення, складський облік та облік безпосередньо в бухгалтерії підприємства з систематизацією в облікових регістрах та звітних документах. Згідно Наказу про облікову політику при вибутті запасів використовується метод ФІФО. Усклад запасів на підприємстві враховуються: - будівельні матеріали, а саме комплектуючі матеріали для здійснення електромонтажних та інших робіт, враховуються на субрахунку 205 «Будівельні матеріали»; - малоцінні та швидкозношувані предмети, враховуються на відповідному рахунку 22; - незавершене виробництво – незакінчені обсяги виконання робіт, враховуються на рахунку 23 «Виробництво». Списання будівельних матеріалів в основному відбувається на виконання будівельно-монтажних робіт. Деякі з них переводяться спочатку до складу МШП Аналітичний облік придбання та використання будівельних матеріалів ведеться за кожним видом таких матеріальних цінностей та відображується в картці рахунку 205. Будівельні матеріали можуть бути від замовника для цільового використання згідно з договором підряду. ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» в бухгалтерському обліку відображає такі матеріали за балансом на позабалансовому рахунку 021 «Устаткування, прийняте для монтажу» за замовниками, за видами товарно-матеріальних цінностей, окремими об’єктами та агрегатами, за місцями їх розташування.

7. За результатами дослідження встановлено, що на підприємстві ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» система внутрішнього контролю за станом та використанням будівельних матеріалів представлена таким способом як проведення інвентаризації. Контроль за достовірністю обліку використання будівельних

матеріалів є важливим для забезпечення ефективного управління ресурсами, зниження витрат і підвищення рентабельності будівельного підприємства. Виконання регулярного контролю, належне документування, використання сучасних інформаційних систем і дотримання нормативних вимог забезпечують ефективне управління матеріальними ресурсами підприємства. Під час проведення контролю дієвим способом є проведення тестування працівників, що забезпечують облікову систематизацію на підприємстві. На досліджуваному підприємстві у зазначені терміни проводиться інвентаризація будівельних матеріалів, за результатами якою встановлюється відповідність фактичних даних тій інформації, що зазначена в первинних документах та регістрах обліку.

8. За результатами проведеної економічної діагностики фінансового стану підприємства встановлено, що ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» є платоспроможним суб'єктом господарювання. Здатність ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» вчасно погашувати свої поточні зобов'язання перед контрагентами обумовлена наявністю у підприємства найбільш ліквідних активів, а саме грошових коштів, дебіторської заборгованості та запасів ТМЦ. Усі показники ліквідності перевищують нормативні значення, хоча й спостерігається тенденція до їх зменшення у 2023 році. В цілому, можна констатувати факт, що ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» є платоспроможним суб'єктом господарювання, що має у складі своїх активів значну кількість високоліквідних активів, що дозволяє йому сплачувати свої зобов'язання перед кредиторами. Також показники фінансової стійкості свідчать про незалежність від зовнішніх джерел фінансування його ресурсного потенціалу та здатність забезпечувати виконання будівельних робіт за рахунок власних джерел. Для проведення прогнозування економічного розвитку підприємства було проведено економіко-статистичне моделювання залежності фінансового результату від факторів за рахунок використання його внутрішніх можливостей з ефективного використання будівельних матеріалів. Встановлено, що збільшення матеріаломісткості та тривалості обороту будівельних матеріалів, фінансовий результат буде мати зменшення , а зростання віддачі матеріалів, їх оборотності, а також забезпечення будівельних матеріалів

за рахунок власних оборотних коштів призведе до збільшення фінансового результату.

9. Проведений моніторинг організації обліку будівельних матеріалів при виконанні будівельних робіт дозволяє констатувати такі напрямки його поліпшення:

– для своєчасного відображення і контролю за рухом, фактичною наявністю та цільовим використанням будівельних матеріалів доцільним є запровадження графіку документообігу з чітким його дотриманням

– організацію внутрішнього контролю та розробки нового дієвого способу, наприклад: здійснення незапланованого моніторингу залишків будівельних матеріалів на місцях зберігання та будівельних майданчиках

– забезпечення достовірної облікової оцінки точності списання матеріалів за конкретними об'єктами або проектами, перевірка актів списання матеріалів на будівництво

– удосконалення професійних навичок у сфері облікового та податкового законодавства працівників бухгалтерії, а також матеріально-відповідальних осіб за стан та використання будівельних матеріалів за місцями їх зберігання та за місцями проведення будівельних робіт;

– будівельним організаціям таким як ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» задля підвищення прибутковості здійснення основної діяльності з виконання будівельно-монтажних робіт необхідно, передусім, забезпечити ефективність використання основних матеріальних активів у частині саме будівельних матеріалів.

Впровадження у практичну діяльність запропонованих напрямків поліпшення облікового забезпечення стану та використання будівельних матеріалів, застосування сучасних технологій, продуманих методів управління будівельними матеріалами та систем контролю забезпечить стабільність і конкурентоспроможність будівельної компанії ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк М.В., Крупельницька І.Г. особливості обліку та аудиту виробничих запасів. *Національна економіка. Інтелект* XXI. 2021. № 5. С. 36-39

2. Бабенко Л. В., Васильєва, В. Г., Коновалова, О. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами. *Економічний простір*. 2021. № 166. С. 90-96.

3. Бойко Р.В. Місце внутрішнього аудиту в інтегрованій системі управління будівельним підприємством. *Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування у контексті Європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації*: матеріали IX міжнародної науково-практичної конференції. (Львів, 14-15 травня 2021 р.). Львів., 2021. С. 368-370.

4. Бойченко М.В. Управління ланцюгами поставок: шляхи вдосконалення. *Економічний вісник Донбасу.* 2020. № 3 (61), С. 154-159.

5. Бондаренко О. М., Тітаренко А. Д. Економічна сутність та класифікація запасів: обліковий та управлінський аспекти. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 63–67.

6. Візіренко С.В., Фелоренко І.О., Удосконалення організації і методики внутрішнього аудиту на будівельних підприємствах. *Агросвіт.* 2020. № 3. С. 100-107.

7. Гавриличенко Є. Методичні засади проведення внутрішнього аудиту матеріально-виробничих запасів. *Економіка та суспільство*, 2021. Випуск 27. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-43

8. Гончарук С.М., Бойко О.О. Сучасний стан та напрямки вдосконалення обліку виробничих запасів за національними та міжнародними стандартами. *Молодий вчений*. 2023. № 7 (119). С. 74-78.

9. Даценко Г., Кудирко О. Методика проведення аудиту й внутрішньогосподарського контролю товарних запасів на торговельних підприємствах. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2022. № 12. С. 84-90.

10. Добрунік Т.П. Податкове стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу: сучасні реалії та перспективи.*"Modern research in world science"* International scientific and practical conference (April 17-19, 2022 Lviv, Ukraine. 2022.) С. 1121-1127

11. Жовтяк Г.А., Волохова І.В. Стан та перспективи розвитку підприємств будівельної галузі України. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління.* 2020. Том 31 (70). № 6. С. 50-55.

12. Законодавство України. Верховна рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index (дата звернення 20.04.2024)

13. Замула І.В., Танасієва М.М. Внутрішній контроль. Навчальний посібник. Чернівці. Технодрук. 2021. 336 с.

14. Кравченко О.В., Пастернак Я.П. Організація первинного обліку виробничих запасів та особливості їх відображення в обліковій політиці підприємства. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*.2021. Випуск 1(32). С.138–146.

15. Краєвський В.М., Пінчук К.С. Удосконалення управлінського обліку та внутрішньогосподарського контролю у будівництві. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування.* 2020. Вип. 5. С. 98-107.

16. Кривешко О. В., Шпарик Я. Я., Мельник Н. В. Особливості управління запасами в кризових умовах. *Ефективна економіка*. 2022. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10301

17. Кулик V., & Карпенко Y. Процесно-орієнтоване управління виробничими запасами: обліково-аналітичні аспекти. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. Випуск 9. https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-9-09-01

18. Кульгейко М. (2024). Управлінський облік на підприємствах з виробництва будівельних матеріалів. *Економіка та суспільство*, (64). https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-103

19. Мартинюк Н.Ю. Управлінський облік і контроль якості на підприємствах будівельної галузі: дис… канд. екон наук. спеціальність 08.00.09. Львів. 2019. 303 с.

20. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (фінансової звітності). URL: https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-finansovoi-zvitnosti (дата звернення 22.03.2024).

21. Митний кодекс України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text (дата звернення 12.10.2024).

22. Мулик Я.І. Методичні та організаційні підходи до системи внутрішнього контролю на підприємстві. *Агросвіт*. 2020. № 17-18. С.28-38.

23. Назаренко І.М., Місюров О.В. Аудит виробничих запасів: особливості, ключові аспекти та послідовність перевірки. Економіка і суспільство. 2018. Випуск 19. С. 1312-1318.

24. Назарова Г., Кононенко Л., Васильєв М. Митна декларація – єдиний адміністративний документ: порядок заповнення та напрямки його удосконалення. *Економічний простір*. 2023. Випуск 185. С. 115-123.

25. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: https://buhgalter911.com/uk/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo/ (дата звернення 20.09.2024)

26. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в підприємницькій сфері. URL: https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1 (дата звернення 20.09.2024)

27. Офіційний сайт. ТОВ «СТ ІНТЕГРАЛ-ЖК» URL: https://clarity-project.info/edr/42818203 (дата звернення 10.10.2024).

28. Павелко О.В.,, Власюк І.І., Попчук Д.О. Управлінський облік будівельних підприємств: характерні особливості організації та ведення. Вісник НУВГП. Серія «Економічні науки». 2022. Випуск 2 (98). С. 200-217.

29. Пандас А.В., Федеряка Т.М. Особливості визначення рентабельності будівельних підприємств. *Економіка та суспільство.* 2020. № 22. URL : https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/ (дата звернення 15.03.2024).

30. Пікуліна О. В., Бобиль В. В., Мовчан М. В. Сучасні методи аналізу та управління виробничими запасами. *Науковий вісник ДДУВС.* 2021. № 3 (112). С. 304–310. DOI: 10.31733/2078-3566-2021-3-304-310.

31. Пеняк Ю. С., Бєляєва Л. А., Рудь О. О. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2022. № 5. URL: https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-5-09-01

32. Петруня Ю. Є., Пасічник Т. О. Вплив новітніх технологій на логістику та управління ланцюгами поставок. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2018. № 1. С. 130-139. doi: 10.21272/mmi.2018.1-09.

33. Податковий кодекс України URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text (дата звернення 20.09.2024)

34. Подмешальська Ю. В., Зайберт Є. К. Облік виробничих запасів. *Ефективна економіка.* 2018. № 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6273 (дата звернення: 02.09.2024).

35. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14. (дата звернення: 11.09.2024).

36. Польова, Т. В., & Охрей, Т. С. Методично-організаційні особливості обліку виробничих запасів підприємств. *Економічний простір*. 2020. № 160. С. 124-128.

37. Рагуліна І. І., Нижня А. С. Облік та внутрішній аудит запасів на підприємстві: сучасний аспект. *Scientific community: interdisciplinary research.* 2021. № 40. С. 180–188. URL: https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/8138/8111

38. Сакун А., Пристемський, О. Аргументування ролі облікової політики як системоутворюючого інструменту в бухгалтерському просторі підприємництва. *Scientific Collection «InterConf+»* 2023. № 30(143). С. 80–90. DOI: https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.02.2023.009

39. Семенова С. М. Облік виробничих запасів і аналіз ефективності їх використання [монографія] / О. М. Шпирко, С. М. Семенова. – Київ : ВД «Артек», 2018. – 239 с.

40. Скаско О.І. Методика аудиту виробничих запасів підприємства. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. *Економічні науки.* 2022. № 70. С. 89-93.

41. Степаненко О.І. Виробничі запаси: їх економічна природа та роль в господарській діяльності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. Випуск 47. С. 108-114

42. Структурні зміни та виклики в будівельній індустрії України: аналіз та прогнози. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/09/02_09_24_

43. Тарасова Г.О., Гулевич С.В. Організація обліку виробничих запасів підприємства та шляхи його удосконалення. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 15. С. 896-899.

44. Шевченко Л. Я., Мулява В. Р. Сутність виробничих запасів, проблеми обліку та напрями його вдосконалення на підприємстві. *Економіка, управління та адміністрування*. 2022. № 4 (102). С. 72–76.

45. Шендригоренко М.Т. Виробничі запаси: нормативно-правове регулювання обліку та пропозиції з підвищення ефективності внутрішнього аудиту. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.* 2019. С. 182-187.

46. Циган Р. М., Дідур С. В., Назаренко К. І. Особливості організації обліку виробничих запасів та їх оцінка в системі бухгалтерського обліку. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua. (дата звернення 02.09.2024).

Д О Д А Т К И